

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ»
Ακαδημαϊκό έτος 2021-2022

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
του Παναγιώτη Χαραλαμπάκη (Α.Μ.: ΜΔΙ2152)

ΤΟ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΙΚΗΤΙΚΗ
ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑ

Επιβλέπουσα:

Λ. Μήτρου

Πειραιάς, Φεβρουάριος 2022

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΜΕΡΟΣ Α΄	8
I. Εννοιολογική Προσέγγιση & Μορφές Εκδήλωσης του Εγκληματικού Φαινομένου	8
1. Εννοιολογική Προσέγγιση.....	8
2. Μορφές Εκδήλωσης της Εγκληματικής Συμπεριφοράς.....	12
II. Ιστορική Επισκόπηση της Εθνικής Νομοθεσίας.....	14
1. Η διάταξη του άρθρου 22 του Ν. 2472/1997.....	14
2. Η θέση σε ισχύ του ΓΚΠΔ	16
2.1 Η Τυποποίηση του αδικημάτων του άρθρου 38 του Ν. 4624/2019 - Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	17
2.2 Η Ειδική Υπόσταση του Βασικού Εγκλήματος της Παραγράφου 1 20	
2.3 Η τυποποίηση του αδικήματος της Διάδοσης των (παράνομως κτηθέντων) Δεδομένων (άρθρο 38 παρ. 2 Ν. 4624/2019)	23
2.4 Η τυποποίηση του αδικήματος άρθρο 38 παρ. 3 Ν. 4624/2019)	24
2.5 Η Τυποποίηση της διακεκριμένης παραλλαγή του βασικού αδικήματος (αρ. 38 παρ. 4 του Ν. 4624/2019)	25
III. Η Ειδική Υπόσταση του Βασικού Εγκλήματος (346 παρ.1 ΠΚ)	26
1. Η νέα διάταξη του άρθρου 346 ΠΚ - Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	26
1.1 Το Προστατευόμενο Έννομο Αγαθό	27
2. Η Ειδική Υπόσταση του Βασικού Αδικήματος	29
3. Η διακεκριμένη μορφή της παράνομη βίας και της απειλής (346 παρ. 2 ΠΚ).....	31
IV. Η Ειδική Υπόσταση των Διακεκριμένων Παραλλαγών του Βασικού Εγκλήματος (346 παρ. 3 & 4 ΠΚ)	33
1. Η διακεκριμένη παραλλαγή του βασικού αδικήματος του άρθρου 346 παρ. 3 ΠΚ	33
2. Η διακεκριμένη παραλλαγή του άρθρου 346 παρ. 4ΠΚ.....	35
V. Η διάταξη του άρθρου 346 ΠΚ ως τμήμα του Κανονιστικού Πλαισίου για την Εκδικητική Πορνογραφία.....	37
1. Η Σχέση του άρθρου 346 ΠΚ με τη διάταξη του άρθρου 38 του Ν. 4624/2019	37
2. Η Σχέση του άρθρου 346 ΠΚ με τη διάταξη των άρθρων 370B και 370Γ ΠΚ 38	

3.	Η Σχέση του άρθρου 346 ΠΚ με τη διάταξη του άρθρου 348Α ΠΚ Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
VI.	Ζητήματα Νομολογίας	40
1.	Η στάση των Εθνικών Δικαστηρίων έναντι της Εκδικητικής Πορνογραφίας – Η περίπτωση της υπ’ αριθμ. 686/2021 απόφασης του ΑΠ 40	
	ΜΕΡΟΣ Β΄: ΤΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΤΟΥ ΚΑΝΑΔΑ	45
1.	Εισαγωγή	45
2.	Το άρθρο 162.1 του Καναδικού Ποινικού Κώδικα.....	46
3.	Διαφοροποιήσεις με την Ελληνική Ποινική διάταξη	51
	ΕΠΙΛΟΓΟΣ	56
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ & ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ.....	60

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως αντικείμενο την έκθεση, ανάλυση και παρουσίαση του κανονιστικού πλαισίου των διατάξεων αναφορικά με την ποινική αντιμετώπιση του εγκληματικού φαινομένου της εκδικητικής πορνογραφίας στην ελληνική έννομη τάξη.

Στο Μέρος Α΄ της παρούσας, θα λάβει χώρα ο εννοιολογικός προσδιορισμός του φαινομένου, με την υπογράμμιση των βασικών χαρακτηριστικών του. Στη συνέχεια θα εξιστορηθούν, οι επιλογές του εθνικού νομοθέτη αναφορικά με την ποινική αντιμετώπιση του φαινομένου, ξεκινώντας από τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 και του Ν. 4624/2019 περί προστασίας προσωπικών δεδομένων μέχρι και την πρόσφατη ψήφιση του Ν. 4947/2022, και τη θεσμοθέτηση του άρθρου 346 ΠΚ.

Σε επόμενο στάδιο, θα δοθεί έμφαση στην ανάλυση της ειδικής υπόστασης του αδικήματος του άρθρου 346 ΠΚ, παρουσιάζοντας τους όρους και τις συνθήκες που απαιτεί η εν λόγω διάταξη για την πλήρωση της αντικειμενικής και υποκειμενικής υπόστασης τόσο του βασικού αδικήματος της παραγράφου 1 όσο και των διακεκριμένων παραλλαγών αυτού, όπως περιγράφονται στις διατάξεις των παραγράφων 3 και 4. Περαιτέρω, θα γίνει μια σύντομη αναφορά σε αποφάσεις των εθνικών δικαστηρίων, οι οποίες άσκησαν σημαντική επιρροή στην ερμηνεία των υφιστάμενων και προγενέστερων ποινικών διατάξεων. Τέλος, θα σκιαγραφηθεί η αποτίμηση της διατάξεως του άρθρου 346 ΠΚ, προβάλλοντας τόσο τις θετικές επιλογές του Νομοθέτη όσο και τις αστοχίες αυτού.

Όσον αφορά στο Μέρος Β΄ της παρούσας, θα λάβει χώρα μια συνοπτική παρουσίαση των νομοθετικών επιλογών που έχει υιοθετήσει η ομοσπονδιακή έννομη τάξη του Καναδά ως προς την τυποποίηση και την εν γένει αντιμετώπιση του εγκληματικού φαινομένου. Στο επίκεντρο της προσοχής της ανάλυσης θα βρεθεί η διάταξη του άρθρου 162.1 του Καναδικού Ποινικού Κώδικα, προκειμένου να πραγματοποιηθεί μια συγκριτική επισκόπηση με το ελληνικό πρότυπο της διατάξεως του άρθρου 346 ΠΚ.

ABSTRACT

This diploma thesis aims to establish, analyze and present the regulatory framework of the provisions regarding the criminal treatment of the criminal phenomenon of revenge pornography in the Greek legal order.

In Part A of this document, the conceptual definition of the phenomenon will take place, with the emphasis of its basic characteristics. Next, the choices of the national legislator regarding the criminal treatment of the phenomenon will be narrated, starting from the provisions of Law 2472/1997 and Law 4624/2019 on the protection of personal data until the recent adoption of Law 4947/2022, and the institutionalization of Article 346 of the Penal Code.

At a later stage, emphasis will be placed on the analysis of the specific substance of the offence of Article 346 of the Penal Code, presenting the terms and conditions required by this provision to satisfy the objective and subjective substance of both the predicate offence referred to in paragraph 1 and its aggravated variants, as described in the provisions of paragraphs 3 and 4. Furthermore, a brief reference will be made to judgments of national courts, which have had a significant influence on the interpretation of existing and earlier criminal provisions. Finally, the assessment of the provision of Article 346 of the Penal Code will be outlined, highlighting both the positive choices of the Legislature and its failures.

Regarding Part B hereof, a brief presentation of the legislative options adopted by the Canadian federal legal order regarding the standardization and general treatment of the criminal phenomenon will take place. The focus of the analysis will be on the provision of Article 162.1 of the Canadian Penal Code, in order to carry out a comparative overview with the Greek model of the provision of Article 346 of the Penal Code.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εκδικητική πορνογραφία, η οποία συνίσταται στην χωρίς τη συναίνεση του θύματος καταγραφή ή/και διανομή οπτικοακουστικών υλικών του με πορνογραφικό περιεχόμενο, ως κοινωνικό φαινόμενο έχει αποκτήσει ανησυχητικές εκτάσεις, με αυξανόμενες τις περιπτώσεις ανά έτη.

Ως συμπεριφορά, ωστόσο, δεν είναι νέα. Ως όρος αποτυπώθηκε για πρώτη φορά τη δεκαετία του 1980, όταν περιοδικό, εκδοτικού εδρεύοντος στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, άρχισε να δημοσιεύει φωτογραφίες γυναικών, με σεξουαλικό περιεχόμενο, χωρίς τη συγκατάθεση ή τη γνώση των απεικονιζομένων¹. Οι εν λόγω φωτογραφίες, οι οποίες απεικόνιζαν τα θύματα στις ιδιωτικές τους στιγμές², περιήλθαν στην κατοχή του περιοδικού από τους πρώην συντρόφους τους.

Η χρήση του διαδικτύου και εγκατάσταση αυτού ως ένα διαδεδομένο εργαλείο έρευνας και επικοινωνίας συνετέλεσε στη ραγδαία αύξηση του φαινομένου. Η εξέλιξη της τεχνολογίας, ιδίως με τη ανάπτυξη νέων μέσων επικοινωνίας και ψηφιακού διαμοιρασμού οπτικοακουστικών υλικών, έχει συμβάλλει περαιτέρω στην επιμήκυνση του φαινομένου.

Οι συνέπειες της εγκληματικής συμπεριφοράς για το θύμα έχουν μεγάλη έκταση, καθώς αφορούν τόσο σε προσωπικό όσο και σε κοινωνικό και επαγγελματικό επίπεδο, ενώ σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να παραλειφθεί η ψυχολογική βία την οποία υφίσταται. Ειδικότερα, όπως αποτυπώθηκε σε έρευνα του Εθνικού Κέντρου Πληροφοριών Βιοτεχνολογίας της Ιατρικής Εθνική Βιβλιοθήκης του

¹ Βλ. E. G. Ellis, It's Time for Facebook to Deal With the Grimy History of Revenge Porn διαθέσιμο στη ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.wired.com/2017/03/revenge-porn-facebook/> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

² στον αντίποδα αυτής βρίσκεται η "Realcore Pornography", ο ορισμός της οποίας δόθηκε από τον Sergio Messina, κατά τον οποίο ως "Realcore Pornography" νοείται η ερασιτεχνική πορνογραφία, η οποία διανέμεται μέσω του διαδικτύου και η οποία γίνεται με τη συναίνεση των απεικονιζομένων και προορίζεται να αναρτηθεί στο διαδίκτυο και να καταστεί δημόσια Βλ. M. Goudsmit, Revenge pornography: A conceptual analysis Undressing a crime of disclosure, Υποσημείωση 7 διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://studenttheses.universiteitleid.nl/access/item%3A2661274/view> [τελευταία πρόσβασης στις 01/09/2023]

Εθνικού Ινστιτούτου Υγείας των ΗΠΑ³, τα θύματα της εκδικητικής πορνογραφίας υφίστανται μακροπρόθεσμες ψυχολογικές, προσωπικές και κοινωνικές συνέπειες, δεδομένου ότι η διάδοση, χωρίς τη συναίνεσή τους, των προσωπικών τους στιγμών μπορεί να συνεχίσει να έχει αντίκτυπο σε όλη τους τη ζωή. Η δημόσια ντροπή, η έλλειψη αυτοεκτίμησης, ο εξευτελισμός, η δυσκολία στην σύναψη, ανάπτυξη και διαχείριση των διαπροσωπικών σχέσεων, το άγχος και το στρες, οι τάσεις αυτοκτονίας, η σωματική βλάβη, ο θάνατος, η απώλεια της εργασίας και αδυναμία εύρεσης νέας συνιστούν ορισμένες εκ των συνεπειών που καταγράφηκαν στην εν λόγω έρευνα. Περαιτέρω, είναι καταγεγραμμένη η ροπή των θυμάτων των συμπεριφορών εκδικητικής πορνογραφίας σε άλλες αξιόποινες συμπεριφορές, όπως λόγου χάρη την παρενόχληση και την καταδίωξη.

Στην Ελλάδα, η εκδικητική πορνογραφία άρχισε να έρχεται στο επίκεντρο του κοινωνικού διαλόγου όταν ήρθαν στη δημοσιότητα περιπτώσεις ανάρτησης στο διαδίκτυο αρχείων, με σεξουαλικό περιεχόμενο, χωρίς τη συναίνεση των απεικονιζόμενων από προβεβλημένα άτομα. Αποτέλεσμα αυτού ήταν ο εθνικός Νομοθέτης να προβεί στην ψήφιση και υιοθέτηση του Ν. 4947/2022, δυνάμει του οποίου τροποποιήθηκε ο Ποινικός Κώδικας με την προσθήκη της διατάξεως του άρθρου 346 ΠΚ, το οποίο τιτλοφορείται ως «*Εκδικητική Πορνογραφία*».

³ Βλ. A. Murça, O. Cunha & T. C., Prevalence and Impact of Revenge Pornography on a Sample of Portuguese Women διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC10239214/> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

ΜΕΡΟΣ Α΄

I. Εννοιολογική Προσέγγιση & Μορφές Εκδήλωσης του Εγκληματικού Φαινομένου

1. Εννοιολογική Προσέγγιση

Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων, ως “εκδικητική Πορνογραφία” νοείται το είδος της μη συναινετικής πορνογραφίας, το οποίο συνίσταται στην ανάρτηση φωτογραφιών ή βίντεο με σεξουαλικό περιεχόμενο, δίχως τη συναίνεση του απεικονιζόμενου ατόμου⁴.

Η χρήση του όρου για την αποτύπωση του εγκληματικού και κοινωνικού φαινομένου έχει αποτελέσει αντικείμενο έντονης κριτικής, καθώς πρόκειται, κατ’ ουσία, για έναν όρο, ο οποίος έχει την προέλευσή του από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, και ο οποίος έχει κριθεί ως ακατάλληλος για την αποτύπωση της ποινικής απαξίας του κοινωνικού φαινομένου⁵, το οποίο στο κέντρο του βρίσκεται η έλλειψη συναίνεσως του απεικονιζόμενου να κοινολογηθούν, ενώπιον τρίτων, προσωπικές του στιγμές.

Ειδικότερα η χρήση του επιθέτου «εκδικητική» μετατοπίζει το κέντρο βάρους της εγκληματικής συμπεριφοράς στα τυχόν κίνητρα του δράστη, παρά στον αντίκτυπο και στις συνέπειες αυτής στο θύμα. Τα κίνητρα, ως «εκδικητικά» υπονοούν την ύπαρξη ενός προσωπικού δεσμού μεταξύ δράστη και θύματος, συλλογισμός εσφαλμένος, καθώς η κοινοποίηση των επίμαχων καταγραφών σεξουαλικού περιεχομένου μπορεί να λάβει χώρα ανεξάρτητα της προσωπικής σχέσεως μεταξύ δράστη και θύματος, και των τυχόν κινήτρων που πηγάζουν από αυτή. Η κοινολόγηση, δύναται να λάβει χώρα κατόπιν εξαναγκασμού, απειλής ή εκβίασης

⁴ Βλ. Ορισμός της «Εκδικητικής Πορνογραφίας» αποτυπώνεται στην ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο: <https://eige.europa.eu/el/taxonomy/term/1488> [τελευταία επίσκεψη: 01/09/2023] & Γ. Μπαστουνά, Εκδικητική πορνογραφία: Ένας μιντιακός όρος στο επίκεντρο της δικαιοσύνης – Με αφορμή την ΑΠ 686/2021, ΤΝΠ QUALEX, ΠοινΔικ, 3/2021, σελ. 371

⁵ Βλ. Γ. Μπαστουνά, Εκδικητική πορνογραφία: Ένας μιντιακός όρος στο επίκεντρο της δικαιοσύνης – Με αφορμή την ΑΠ 686/2021, ο.π. σελ. 371.

του θύματος, για λόγους αστεϊσμού, για λόγους σεξουαλικής ικανοποίησης του δράστη (ή του τυχόν αποδέκτη) ή και για λόγους περιουσιακού οφέλους⁶.

Επιπρόσθετα, όπως προαναφέρθηκε, ο όρος «εκδικητική πορνογραφία» επικεντρώνεται στην χωρίς συναίνεση του απεικονιζόμενου δημοσιοποίηση σεξουαλικών φωτογραφιών ή βίντεο στο διαδίκτυο. Ωστόσο, η εν λόγω όψη είναι εσφαλμένη καθώς οι τρίτοι αποδέκτες μπορούν να λάβουν γνώση του περιεχομένου με πλείστους τρόπους, εκμεταλλευόμενοι κάθε μέσο επικοινωνίας, το οποίο είναι πρόσφορο για τη διανομή των επίμαχων υλικών (λ.χ. έντυπα, προώθηση μηνύματος στο κινητό, ταχυδρομική επιστολή κ.λπ)⁷.

Βασική κριτική του ως άνω ορισμού αποτελεί η αδυναμία αυτού να επικεντρωθεί στην έλλειψη συγκατάθεσης του θύματος, η οποία καταλαμβάνει την λήψη ή/και τη διάδοση των σεξουαλικών οπτικοακουστικών μέσων. Ως εκ τούτου προτιμάται η χρήση του όρου «Μη Συναινετική Πορνογραφία». Ως «Μη Συναινετική Πορνογραφία» νοείται η εγκληματική πράξη, αρχικά, της δημιουργίας και στη συνέχεια της διανομής εικόνων ή οπτικοακουστικού υλικού με σεξουαλικό περιεχόμενο χωρίς τη συγκατάθεση του απεικονιζόμενου ατόμου⁸. Βασικά, προσδιοριστικά, στοιχεία της εν θέματι εγκληματικής συμπεριφοράς αποτελούν η απουσία συγκατάθεσης του (ταυτοποιήσιμου) θύματος για τη λήψη ή/και διάδοση οπτικοακουστικών αρχείων, το σεξουαλικό περιεχόμενο αυτών, καθώς και η κοινολόγησή τους σε τρίτους.

Πυρήνας της αποδοκιμαζόμενης συμπεριφοράς του δράστη αποτελεί η έλλειψη συναινεσεως του θύματος. Ως «συναίνεση», νοείται κάθε ένδειξη βουλήσεως, ελεύθερη, συγκεκριμένη, ρητή και εν πλήρη επιγνώσει με την οποία το υποκείμενο

⁶ Βλ. Α. Συκιώτη, Γυναικοκτονία – Μια ανθρωποκτονία με ρατσιστικά χαρακτηριστικά και άλλες (επίκαιρες) μορφές βίας κατά των γυναικών, ΤΝΠ QUALEX, ΠοινΔικ, 7/2022, σελ. 990.

⁷ Βλ. Γ. Μπαστουνά, Εκδικητική πορνογραφία: Ένας μιντιακός όρος στο επίκεντρο της δικαιοσύνης – Με αφορμή την ΑΠ 686/2021, ο.π. σελ. 371.

⁸ Βλ. D.K. Citron & M.A. Franks, Criminalizing Revenge Porn, Porn, Wake Forest Law Review (2014) Vol. 49, σελ. 346 διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: https://repository.law.miami.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1059&context=fac_articles [τελευταία επίσκεψη στις 01/09/2023]

των δεδομένων δηλώνει ότι συμφωνεί, με δήλωση ή σαφή θετική ενέργεια, να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν⁹. Η συναίνεση του θύματος μπορεί να καταλαμβάνει τόσο τη λήψη του οπτικοακουστικού μέσου, η οποία μπορεί να έλαβε χώρα εν αγνοία του ή κατόπιν απειλής του δράστη, όσο και τη διανομή του¹⁰. Επιπρόσθετα, το περιεχόμενο και η φύση των οπτικοακουστικών μέσων έρχονται για να προσδιορίσουν εννοιολογικά την εν θέματι εγκληματική συμπεριφορά. Ειδικότερα, ως μέσα τελέσεως της αξιόποινης πράξεως θεωρούνται η λήψη φωτογραφιών, ηχογραφήσεων, μαγνητοσκοπημένων ταινιών ή οποιοδήποτε ψηφιακό μέσο, το οποίο τεχνικά μπορεί να καταγράψει, αποθηκεύσει, να αναπαραγάξει και εν συνεχεία να διανέμει¹¹ το περιεχόμενο αυτού.

Το περιεχόμενο των οπτικοακουστικών μέσων πρέπει να είναι σεξουαλικό και ιδίως να αναπαριστά σεξουαλικές στιγμές του θύματος, είτε με τον δράστη είτε και μόνο του. Οι σεξουαλικές αυτές στιγμές πρέπει να προέρχονται από την ιδιωτικό βίο του απεικονιζομένου¹². Αξίζει, ωστόσο, να υπογραμμιστεί το γεγονός ότι το προκείμενο χαρακτηριστικό δεν αποτελεί ουσιώδες για τον προσδιορισμό του

⁹ Βλ. άρθρο 4 (11) ΓΚΠΔ διαθέσιμο στη ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.privacy-regulation.eu/el/4.htm> [τελευταία επίσκεψη στις 01/09/2023]

¹⁰ Η διαφοροποίηση έγκειται στο γεγονός ότι το θύμα μπορεί να έχει εκφράσει τη συγκατάθεσή του ως προς τη λήψη του οπτικοακουστικού φορέα.

¹¹ Βλ. M. Sepec, Revenge Pornography or Non – Consensual Dissemination of Sexually Explicit Material as a Sexual Offence or as a Privacy Violation Offence, *International Journal of Cyber Criminology* (2019) Vol. 13 Issue 2, σελ. 425 – 426 διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.cybercrimejournal.com/pdf/MihaSepecVol13Issue2IJCC2019.pdf> [τελευταία επίσκεψη 01/09/2023]

¹² Αντίθετα, η θέση και διανομή οπτικοακουστικών μέσων, τα οποία είναι διαθέσιμα σε μέσα του τύπου (πορνογραφικά περιοδικά), και στα οποία αναπαρίσταται, κατόπιν, λόγω χάρη, ένα γυμνό άτομο, δεν πληρούν τα εννοιολογικά χαρακτηριστικά της εγκληματικής πράξεως (απουσία ιδιωτικής σφαιράς). Βλ. C. McGlynn & E. Rackley, Image – Based Sexual Abuse, *Oxford Journal of Legal Studies* (2017) Vol. 37 σελ. 542 διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: https://www.researchgate.net/publication/310612916_Image-Based_Sexual_Abuse_Oxford_Journal_of_Legal_Studies [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

εγκληματικού φαινομένου, καθώς ο βαθμός σχετικότητας αυτού είναι υψηλός¹³. Αντί αυτού προτάσσονται οι συνέπειες που επιφέρει η αξιόποινη συμπεριφορά στο θύμα, με αποτέλεσμα το περιεχόμενο των οπτικοακουστικών μέσων πρέπει να είναι αντικειμενικά πρόσφορο να βλάψει τον σεξουαλικό αυτοπροσδιορισμό του θύματος και να διασαλεύσει την σεξουαλική του αξιοπρέπεια και αυτονομία¹⁴.

Η δυνατότητα ταυτοποίησης του θύματος, αποτελεί ένα επιπρόσθετο εννοιολογικό χαρακτηριστικό της εγκληματικής συμπεριφοράς. Ειδικότερα, προκειμένου το θύμα να δύναται να αναγνωρισθεί και ταυτοποιηθεί θα πρέπει να αναπαρίσταται κατά τρόπο ευκρινή¹⁵ το σύνολο ή μέρος του σώματός του, καθώς και τυχόν στοιχεία του περιβάλλοντος αυτού, τα οποία συνδέονται με αυτό και μπορούν να οδηγήσουν στην αναγνώρισή του.

Τελευταίο εννοιολογικό χαρακτηριστικό του εγκλήματος της «Μη Συναινετικής Πορνογραφίας» αποτελεί η διάδοση των επίμαχων υλικών. Ως «διάδοση» νοείται κάθε πράξη του δράστη, δυνάμει της οποίας καθίσταται προσιτό σε έναν ορισμένο ή αόριστο αριθμό αποδεκτών τρίτων το περιεχόμενο των οπτικοακουστικών μέσων. Στα μέσα διάδοσης περιλαμβάνονται οποιοδήποτε μέσο του τύπου (έντυπα, τηλεόραση, ραδιόφωνο, ανάρτηση στο διαδίκτυο), το οποίο είναι, σε κάθε περίπτωση, πρόσφορο για τη δημοσίευση και περαιτέρω κυκλοφορία του εγκληματικού προϊόντος. Ο κύκλος των αποδεκτών των οπτικοακουστικών μέσων μπορεί να είναι ορισμένος ή/και αόριστος. Στην πρώτη περίπτωση το παράνομο υλικό διανέμεται εντός ενός στενού περιβάλλοντος, δυνάμενου να προσδιορισθεί (κοινοποίηση σε φίλους) ενώ στη δεύτερη περίπτωση οι αποδέκτες είναι αόριστοι (για παράδειγμα ανάρτηση στο διαδίκτυο). Η κοινολόγηση των οπτικοακουστικών

¹³ Βλ. Ν. Παρασκευόπουλο – Ε. Φυτράκη, Αξιόποινες Σεξουαλικές Πράξεις Άρθρα 336 – 353 Νέου ΠΚ, 2η Αναθεωρημένη Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλας Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2021, σελ. 362 – 363

¹⁴ Βλ. C. McGlynn & E. Rackley, Image – Based Sexual Abuse, Oxford Journal of Legal Studies, ό.π. σελ. 541

¹⁵ Κατα λογική συνέπεια, σε περίπτωση που δεν δύναται να ταυτοποιηθεί το θύμα, δεν συντρέχουν οι όροι της εγκληματικής συμπεριφοράς. Βλ. M. Sepec, Revenge Pornography or Non – Consensual Dissemination of Sexually Explicit Material as a Sexual Offence or as a Privacy Violation Offence, International Journal of Cyber Criminology, ό.π. σελ.428.

μέσων (και συνακόλουθα του περιεχομένου αυτών), αποτελεί αναγκαίο προσδιοριστικό στοιχείο για το έγκλημα της Εκδικητικής Πορνογραφίας και η απουσία αυτού δεν μπορεί να οδηγήσει στην πλήρωση της αντικειμενικής υπόστασης του υπό εξέταση εγκλήματος.

2. Μορφές Εκδήλωσης της Εγκληματικής Συμπεριφοράς

Οι μορφές τελέσεως της εγκληματικής συμπεριφοράς ποικίλουν ανάλογα με τα μέσα που διαθέτει ο δράστης, τα οποία βρίσκονται σε απόλυτη συνάρτηση με την ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας. Ακροθιγώς, η εκδικητική πορνογραφία μπορεί να τελεσθεί με τη μορφή εκούσιας ανταλλαγής καταγραφών, πορνογραφικού περιεχομένου, από το θέμα (sexting), ή μέσω της λήψης φωτογραφιών, εν αγνοία του θύματος, των απόκρυφων σημείων του σώματός του (upskirting ή downblousing), μέσω της επίθεσης σε πληροφοριακά συστήματα και της παράνομης απόκτησης φωτογραφιών του θύματος (hacking), ή μέσω του σεξουαλικού εκβιασμού του θύματος (sextorting), ή με τη δημιουργία, μέσω εφαρμογών της πληροφορικής, ψεύτικων πορνογραφικών αναπαραστάσεων (pornographic photoshopping και deepfake videos), ή τέλος μέσω της μαγνητοσκόπησης σεξουαλικών επιθέσεων.

Με την πρακτική του «*Sexting*», το θύμα δημιουργεί, εκουσίως, το οπτικοακουστικό υλικό, καταγράφοντας σε εικόνα ή βίντεο σημεία του σώματός του, το οποίο στη συνέχεια το προωθεί στον αποδέκτη του μηνύματος στα πλαίσια μιας ερωτικής συνομιλίας¹⁶. Συνάγεται επομένως, ότι το θύμα οικειοθελώς προβαίνει στη λήψη και διάθεση του πορνογραφικού υλικού, το οποίο στη συνέχεια ο δράστης, παρά τη συναίνεση του πρώτου κοινολογεί (ή απειλεί ότι θα κοινολογήσει) σε τρίτους.

¹⁶Βλ. Α. Γιαννάκη, Η Μη Συναίνετική Πορνογραφία στην Ελληνική Έννομη Τάξη, *The Art of Crime* 5/2021, σελ. 164, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://theartofcrime.gr/%CE%B7-%CE%BC%CE%B7-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%B9%CE%BD%CE%B5%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%80%CE%BF%CF%81%CE%BD%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CE%BB%CE%BB/> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

Με το «Upskirting» ή «Downblousing», ο δράστης απαθανατίζει το θύμα χωρίς το τελευταίο να έχει επίγνωση του γεγονότος και σε κάθε περίπτωση χωρίς της συναίνεσή του. Η πρώτη συνίσταται στην πρακτική των δραστών να απαθανατίζουν, σε δημόσιο χώρο, τα σημεία του σώματος των θυμάτων, τα οποία βρίσκονται κάτω από τη φούστα (εξού και upskirting), ενώ στη δεύτερη περίπτωση κάτω από τη μπλούζα¹⁷ (εξού και downblousing). Η ανάπτυξη της τεχνολογίας, δια της εφευρέσεως ειδικών συσκευών, οι οποίες διευκολύνουν τους δράστες να προβούν στις καταγραφές και να παραβιάσουν, κατά τρόπο κατάφωρο το δικαίωμα στον σεξουαλικό αυτοκαθορισμό του θύματος, αφού ο δράστης χωρίς τη συναίνεση του τελευταίου λαμβάνει γνώση (και μετέπειτα δημοσιοποιεί ή απειλεί να δημοσιοποιήσει) ευαίσθητα σημεία του σώματός του.

Ως Hacking¹⁸ νοείται επίθεση – εισβολή σε ψηφιακές συσκευές, όπως υπολογιστές, έξυπνα κινητά («smartphones»), αλλά ακόμα και σε ολόκληρα δίκτυα και σε λογαριασμούς μέσων κοινωνικής δικτύωσης, η οποία (εισβολή) πραγματοποιείται από τον δράστη («hacker») για λόγους ευχαρίστησης ή περιέργειας ή ακόμα και προς αποκόμιση κάποιου οικονομικού οφέλους¹⁹. Μετά την παράνομη εισβολή του δράστη έπεται η παράνομη λήψη και αποθήκευση των αρχείων, με πορνογραφικό περιεχόμενο, του θύματος. Υπογραμμίζεται, ότι μέσω της εν λόγω πρακτικής ο δράστης μπορεί να προβεί, περαιτέρω, σε πράξεις εκβιασμού του θύμα, συνδέοντας, καθ' αυτό τον τρόπο αυτή τη μορφή τέλεσης με το Sextortion.

Μέσω του Sextortion, ο δράστης δια πράξεων εξαναγκασμού και εκφοβισμού του θύματος αποσπά από τα τελευταία οπτικοακουστικό υλικό με σεξουαλικό περιεχόμενο, παρακάμπτοντας τη συναίνεση του τελευταίου²⁰. Το αποτέλεσμα

¹⁷ Βλ. Α. Γιαννάκη, Η Μη Συναινετική Πορνογραφία στην Ελληνική Έννομη Τάξη, *The Art of Crime* 5/2021 ό.π. σελ. 164

¹⁸ Σημειωτέων, ο Έλληνας Νομοθέτης τιμωρεί ως αυτοτελές ποινικό αδίκημα της χωρίς δικαίωμα διείσδυση σε σύστημα υπολογιστή μέσω των διατάξεων των άρθρων 370B και 370Γ παράγραφος 2 ΠΚ.

¹⁹ Βλ. Γ. Βουγιούκου, Η Ποινική Αντιμετώπιση της Μη Συναινετικής Πορνογραφίας, σελ. 12 διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/el/browse/3261345#contents> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

²⁰ Σ. Ορφανός, Σεξουαλικά Εγκλήματα Μετά τον Ν 4947/2022, Νομική Βιβλιοθήκη 2022, σελ. 83-84

επέρχεται μέσω μιας σειράς διαδοχικών διαπροσωπικών πράξεων / καταστάσεων με τον δράστη αρχικά να προσεγγίζει το θύμα, στη συνέχεια να αναπτύσει μια σχέση εμπιστοσύνης, στα πλαίσια της οποίας και γίνεται η διάθεση / αρχική διακίνηση του πορνογραφικού υλικού, και τέλος στην άσκηση εκβιαστικών πρακτικών από το δράστη δια της απειλής δημοσιοποίησης των επίμαχων καταγραφών.

Η δημιουργία, μέσω ψηφιακής επεξεργασίας, πορνογραφικών εικόνων («*pornographic photoshopping*») συνίσταται στη διαδικασία κατά την οποία ο δράστης, μέσω της χρήσης ψηφιακών εργαλείων, αποκόπτει και αντιγράφει από φωτογραφία του θύματος, το πρόσωπο του τελευταίου και στη συνέχεια το ενσωματώνει, μέσω ειδικής επεξεργασίας, σε μια καταγραφή (εικόνα), στην οποία αναπαρίσταται σεξουαλική πράξη άλλου ατόμου²¹. Με τον τρόπο αυτό, ο δράστης κατασκευάζει μια αναπαράσταση, στην οποία το θύμα φαίνεται να συμμετέχει σε σεξουαλική πράξη, στην οποία ουδέποτε έλαβε μέρος. Αντίστοιχα, τα «*Deepfake Sex Videos*» αποτελούν τη διαδικασία εκείνη που ο δράστης, μέσω των εφαρμογών τεχνητής νοημοσύνης, κατασκευάζει οπτικοακουστικό υλικό (βίντεο) στο οποίο αποτυπώνεται το θύμα να συμμετέχει σε σεξουαλικές ή πορνογραφικές πράξεις²².

Τέλος, η μαγνητοσκόπηση σεξουαλικών επιθέσεων αφορά στη λήψη εικόνων και βίντεο, κατά τη διάρκεια ή μετά την ολοκλήρωση μιας σεξουαλικής επίθεσης (λ.χ. βιασμός).

II. Ιστορική Επισκόπηση της Εθνικής Νομοθεσίας

1. Η διάταξη του άρθρου 22 του Ν. 2472/1997

Η παράνομη διακίνηση πορνογραφικού υλικού συνιστά ένα σύνθετο κοινωνικό ζήτημα, το οποίο παρατηρείται ιστορικά από τις απαρχές ανάπτυξης της τεχνολογίας και της διάδοσης της χρήσης του διαδικτύου.

²¹ Βλ. C. McGlynn & E. Rackley, *Image – Based Sexual Abuse*, *Oxford Journal of Legal Studies*, ό.π. σελ. 540

²² Βλ. M. Sepec, *Revenge Pornography or Non – Consensual Dissemination of Sexually Explicit Material as a Sexual Offence or as a Privacy Violation Offence*, *International Journal of Cyber Criminology*, ο.π. σελ.428.

Πρώτη προσπάθεια πλαισίωσης έλαβε χώρα με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997, ο οποίος ενσωμάτωσε στην ελληνική Έννομη Τάξη την Οδηγία 95/46/EΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.

Σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 22 του Ν. 2472/1997 «Οποιοσ χωρίς δικαίωμα επεμβαίνει σε αρχείο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή λαμβάνει γνώση των δεδομένων αυτών ή τα αφαιρεί, αλλοιώνει, βλάπτει, καταστρέφει, επεξεργάζεται, μεταδίδει, ανακοινώνει, τα καθιστά προσιτά σε μη δικαιούμενα ή επιτρέπει στα πρόσωπα αυτά να λάβουν γνώση των εν λόγω δεδομένων ή τα εκμεταλλεύεται με οποιονδήποτε τρόπο τιμωρείται...». Περαιτέρω, δε, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 6 «Αν ο υπαίτιος των πράξεων των 1 έως 5 του παρόντος άρθρου είχε σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος ή να βλάψει τρίτον επιβάλλεται κάθειρξη...», ενώ το άρθρου 2 στ. β του ίδιου Νόμου ορίζει ότι ως Ευαίσθητα δεδομένα «τα δεδομένα που αφορούν τη φυλετική ή εθνική προέλευση, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε ένωση, σωματείο και συνδικαλιστική οργάνωση, την υγεία, την κοινωνική πρόνοια και την ερωτική ζωή καθώς και τα σχετικά με ποινικές διώξεις και καταδίκες».

Γίνεται αντιληπτό, επομένως, ότι με τις διατάξεις του Ν. 2472/997 ως προσωπικά δεδομένα νοούνται όλα τα δεδομένα που για κάποιο λόγο περιήλθαν στην κατοχή τρίτου με την θέληση κάποιου άλλα ή αυτά του δόθηκαν ή αφέθηκαν στην κατοχή του για αποκλειστική του χρήση λόγω της εμπιστοσύνης η οποία υπήρχε κατά τον χρόνο της παράδοσης αυτών και τα οποία εναπέμειναν στην κατοχή του είτε γιατί ξεχάστηκαν από τον δικαιούχο τους ή γιατί εξέλειπε η αιτία για την οποία του δόθηκαν ή περιήλθαν στην κατοχή του και αυτός δεν τα επέστρεψε.

Ο Νομοθέτης του Ν. 2472/1997 ως προστατευόμενο αγαθό για τη θέση ποινικών διατάξεων θεωρούσε το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή του υποκειμένου, όπως αυτή

κατοχυρώνεται στη διάταξη του άρθρου 9 του Συντάγματος²³, σύμφωνα με το γράμμα της οποίας «η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου είναι απαραβίαστη²⁴». Ως ιδιωτική ζωή νοείται το σύνολο των στοιχείων που αφορούν και περιορίζονται στο ίδιο το άτομο, στην οικογένειά του, στο στενό κύκλο των φίλων και οικείων του, καθώς και στις ερωτικές και επαφές²⁵.

Η έννοια της ιδιωτικής ζωής, ως συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα, έχει το έρεισμά της στη θεωρία των σφαιρών, όπως αυτή έχει διατυπωθεί από το Ομοσπονδιακό Δικαστήριο της Γερμανίας, σύμφωνα με την οποία για κάθε πρόσωπο υφίσταται ένας απαραβίαστος χώρος, στον οποίο περιλαμβάνονται γεγονότα και καταστάσεις, που μόνο ο ίδιος ο φορέας του δικαιώματος ή το στενό του οικογενειακό περιβάλλον έχουν δικαίωμα να προσπελάσουν²⁶. Γεγονότα και καταστάσεις που άπτονται στη σεξουαλική ζωή του φορέα του δικαιώματος, εντάσσονται στον εν λόγω απαραβίαστο χώρο²⁷.

2. Η θέση σε ισχύ του ΓΚΠΔ

Το κανονιστικό πλαίσιο που τέθηκε σε ισχύ την 25η Μαΐου 2018 με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΓΚΠΔ), ήρθε για να επαναπροσδιορίσει το πλαίσιο της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Συγκεκριμένα, εξαιτίας των ραγδαίων τεχνολογικών εξελίξεων έγινε επιτακτική η ανάγκη οριοθέτησης ενός συνεκτικότερου και αυστηρότερου πλαισίου προστασίας των φυσικών προσώπων

²³ Βλ. άρθρο 1 Ν. 2472/1997 «Αντικείμενο του παρόντος νόμου είναι η θέσπιση των προϋποθέσεων για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς προστασία των δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών των φυσικών προσώπων και ιδίως της ιδιωτικής ζωής.».

²⁴ Βλ. ενδεικτικά και παραγράφους Α.1. και Α.2. της εισηγητικής εκθέσεως του Ν. 2472/1997

²⁵ Βλ. Π. Δ. Δαγτόγλου, Συνταγματικό Δίκαιο Ατομικά Δικαιώματα, Τέταρτη Ενημερωμένη Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2012, σελ. 273 αρ. 499.

²⁶ Βλ. Κ. Γ. Μαυριά, Το Συνταγματικό Δικαίωμα του Ιδιωτικού Βίου, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλας 1982, σελ. 59 – 62.

²⁷ Βλ. Ν. Γανιάρη σε Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Ερμηνεία Κατ' Άρθρον Τόμοι Ι, ΙΙ & ΙΙΙ Σ.Κ. Παύλου – Θ. Π. Σάμιος, τόμος Ι, Δεδομένα Προσωπικού Χαρακτήρα, Εκδόσεις Π. Ν. Σάκκουλας Ιανουάριος 2020, σελ. 9 – 10.

έναντι της επεξεργασίας των προσωπικών τους δεδομένων, το οποίο θα διευκόλυνε, παράλληλα, στην ανάπτυξη της ψηφιακής οικονομίας.

Σημείο τομής του ΓΚΠΔ, είναι η πρόβλεψη δυνατότητας υπέρ των αρμόδιων Εποπτικών Αρχών εκάστου Κράτους - Μέλους, επιβολής υψηλών διοικητικών προστίμων για κάθε παράβαση των διατάξεων αυτού.

Σύμφωνα με την με αριθμό 149 Αιτιολογική Σκέψη του προοιμίου του ΓΚΠΔ, τα κράτη μέλη δύνανται να θεσπίζουν κανόνες αναφορικά με την θεμελίωση ποινικής ευθύνης των παραβατών. Όριο στην εν λόγω διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών, αποτελεί η μη παραβίαση της αρχής *ne bis in idem* (απαγόρευση διπλού αξιοποιήσιμου) κατά την οποία η πρόβλεψη και η επιβολή ποινικών κυρώσεων δεν θα πρέπει να οδηγεί στην διπλή καταδίκη ενός προσώπου²⁸.

Ο Έλληνας Νομοθέτης, εκμεταλλευόμενος την ως άνω διακριτική ευχέρεια με το Ν. 4624/2019 προέβλεψε τη διάταξη του άρθρου 38 δυνάμει της οποίας καθιερώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη ποινική ευθύνη των παραβιάσεων της νομοθεσίας περί την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Επιπρόσθετα, η εν λόγω διάταξη κατήργησε την μέχρι τότε εφαρμοστέα διάταξη του άρθρου 22 παράγραφο 4 του Ν. 2472/1997, όπως αυτή αναφέρθηκε ανωτέρω.

2.1 Η Τυποποίηση του αδικημάτων του άρθρου 38 του Ν. 4624/2019 - Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 38²⁹, «*όποιος, χωρίς δικαίωμα: α) επεμβαίνει με οποιονδήποτε τρόπο σε σύστημα αρχειοθέτησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα,*

²⁸ Βλ. Υπ' αριθμ. 34/18 Δελτίο Τύπου του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2018-03/cp180034el.pdf> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

²⁹ Αξίζει να υπογραμμισθεί ότι στην αιτιολογική έκθεση του Ν. 4624/2019 γίνεται αναφορά στη διακριτική ευχέρεια του εθνικού Νομοθέτη, όπως αυτή χορηγήθηκε δυνάμει του άρθρου 84 του ΓΚΠΔ και συγκεκριμένα: με τις διατάξεις του άρθρου 38 του ΣχΝ προτείνεται η θέσπιση κατ' εφαρμογή του άρθρου 84 παραγράφου 1 του ΓΚΠΔ, κανόνων περί ποινικών κυρώσεων για παραβιάσεις του ΓΚΠΔ και των διατάξεων περί λήψης μέτρων εφαρμογής στην εθνική νομοθεσία του ΓΚΠΔ. Έτσι εδώ, ο εθνικός νομοθέτης κάνει χρήση της ευχέρειας που ο ενωσιακός νομοθέτης δίδει στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης να θεσπίσουν αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινές ποινικής φύσης. Ελήφθη, ωστόσο, πρόνοια ώστε η επιβολή των εν λόγω ποινικών κυρώσεων να μην προσκρούει στην αρχή *ne bis in idem*, όπως την ερμηνεύει το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής

και με την πράξη του αυτή λαμβάνει γνώση των δεδομένων αυτών· β) τα αντιγράφει, αφαιρεί, αλλοιώνει, βλάπτει, συλλέγει, καταχωρεί, οργανώνει, διαρθρώνει, αποθηκεύει, προσαρμόζει, μεταβάλλει, ανακτά, αναζητεί πληροφορίες, συσχετίζει, συνδυάζει, περιορίζει, διαγράφει, καταστρέφει, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός (1) έτους, εάν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη. (2) Όποιος χρησιμοποιεί, μεταδίδει, διαδίδει, κοινολογεί με διαβίβαση, διαθέτει, ανακοινώνει ή καθιστά προσιτά σε μη δικαιούμενα πρόσωπα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία απέκτησε σύμφωνα με την περίπτωση α' της παραγράφου 1 ή επιτρέπει σε μη δικαιούμενα πρόσωπα να λάβουν γνώση των δεδομένων αυτών, τιμωρείται με φυλάκιση, εάν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη. (3) Εάν η πράξη της παραγράφου 2 αφορά ειδικών κατηγοριών δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του άρθρου 9 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ ή δεδομένα που αφορούν ποινικές καταδίκες και αδικήματα ή τα σχετικά με αυτά μέτρα ασφαλείας του άρθρου 10 του ΓΚΠΔ, ο υπαίτιος τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρηματική ποινή έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ, εάν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη. (4) Με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών τιμωρείται ο υπαίτιος των πράξεων των προηγούμενων παραγράφων, εάν είχε σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος ή να προκαλέσει περιουσιακή ζημία σε άλλον ή να βλάψει άλλον και το συνολικό όφελος ή η συνολική ζημία υπερβαίνει το ποσό των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ. (5) Εάν από τις πράξεις των παραγράφων 1 έως και 3 προκλήθηκε κίνδυνος για την ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος ή για την εθνική ασφάλεια, επιβάλλεται κάθειρξη και χρηματική ποινή έως τριακόσιες χιλιάδες (300.000) ευρώ. (6) Τα κακούργηματα που προβλέπονται στο παρόν άρθρο υπάγονται στην αρμοδιότητα του Τριμελούς Εφετείου Κακούργημάτων.».

Η εν θέματι ποινική διάταξη τυποποιεί το κοινό αδίκημα της χωρίς δικαίωμα πρόσβασης σε σύστημα αρχειοθέτησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ως προστατευόμενο έννομο αγαθό της εν θέματι διατάξεως είναι, κατά τη νεότερη

Ένωσης (ΔΕΕ). Βλ. Αιτιολογική Έκθεση Ν. 4624/2019, σελ. 28 διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/ODHGIA.pdf> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

κρατούσα θεωρία³⁰, η πληροφοριακή αυτοδιάθεση των υποκειμένων. Ως πληροφοριακή αυτοδιάθεση νοείται η δυνατότητα του ατόμου να γνωρίζει, να αποφασίζει και να συμπροσδιορίζει πότε και υπό ποιες προϋποθέσεις είναι δυνατή η επεξεργασία των πληροφοριών που τον αφορούν³¹.

Ως προς το προστατευόμενο έννομο αγαθό η διάταξη του άρθρου 38 του Ν.4624/2019 δεν μπόρεσε να θέσει τέλος στον διάλογο που έχει ανακύψει μεταξύ της θεωρίας, όπως αυτός γεννήθηκε με τη θέση σε ισχύ του Ν. 2472/1997. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 38 της αιτιολογικής έκθεσης του σχεδίου του Ν. 4624/2019, οι αναφερόμενες αξιόποινες συμπεριφορές θίγουν το έννομο αγαθό των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα³². Κατά το προγενέστερο καθεστώς του Ν. 2472/1997, όπως αναφέρεται ανωτέρω, ο Νομοθέτης ρητώς όριζε ως προστατευόμενο αγαθό το δικαίωμα στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή των ατόμων, όπως αυτό κατοχυρώνεται στη διάταξη του άρθρου 9 του Συντάγματος.

Η σύγκυση ή πολυφωνία ως προς το προστατευόμενο έννομο αγαθό της διατάξεως του άρθρου 38 του Ν. 4624/2019 έχει αποτυπωθεί και στην Νομολογία των εθνικών δικαστηρίων. Ειδικότερα τακτικά ποινικά δικαστήρια και ο ΑΠ, μέχρι πρότινος θεωρούσαν ότι η αξιόποινη συμπεριφορά του δράστη θίγει τον πυρήνα του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή³³ του παθόντος εκ του εγκλήματος και υποκειμένου των δεδομένων. Με νεότερη νομολογία, ο ΑΠ μετατόπισε το κέντρο βάρους της θεωρητικής συζήτησης στο δικαίωμα στην πληροφοριακή αυτοδιάθεση των υποκειμένων ως ειδικότερη εκδήλωση του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή. Στον αντίποδα, η Πολιτική Δικαιοσύνη, συνδέει την προστασία των προσωπικών δεδομένων με την προστασία της προσωπικότητας κατ' άρθρο 57 του Αστικού Κώδικα. Τέλος, το Συμβούλιο της Επικρατείας και τα Διοικητικά Δικαστήρια, έκριναν ότι οι διατάξεις του Ν. 2472/1997 έχουν ως προστατευόμενο έννομο αγαθό

³⁰ ΑΠ 686/2021 (ΣΤ' Ποινικές) όπως έχει δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του Αρείου Πάγου [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

³¹ Βλ. Κ. Ανθίμου, Το δικαίωμα του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού του ατόμου ως έκφανση του δικαιώματος επί της προσωπικότητας, ΚριτΕ 1/1998,σελ. 135.

³²Βλ. Αιτιολογική Έκθεση Ν. 4624/2019,ό.π. σελ. 28

³³Βλ. ΑΠ 499/2013, ΣυμβΕφΑθ 984/2001 όπως έχουν δημοσιευτεί στην βάση δεδομένων ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

την ιδιωτική ζωή του υποκειμένου, ενώ σε επόμενο χρόνο επέκτειναν τα όρια αυτού και στα δεδομένα εκείνα που προορίζονται για εξωτερίκευση στη δημόσια σφαίρα³⁴.

2.2 Η Ειδική Υπόσταση του Βασικού Εγκλήματος της Παραγράφου 1

Η διάταξη της πρώτης παραγράφου του Ν. 4624/2019 διαρθρώνεται στην περιγραφή δύο τρόπων εκδήλωσης της περιγραφόμενης εγκληματικής συμπεριφοράς. Το βασικό έγκλημα, ως υπαλλακτικώς μικτό³⁵, δύναται να τελεσθεί αφενός με τη λήψη γνώσης προσωπικών δεδομένων δια της επεμβάσεως σε σύστημα αρχειοθέτησης και αφετέρου με την αντιγραφή, αφαίρεση, αλλοίωση, βλάβη, συλλογή, καταχώριση, οργάνωση, διάρθρωση, αποθήκευση, προσαρμογή, μεταβολή, ανάκτηση, συσχετισμό, συνδυασμό, περιορισμό, διαγραφή ή καταστροφή των προσωπικών δεδομένων ή με την αναζήτηση πληροφοριών³⁶.

Όσον αφορά στον πρώτο τρόπο τελέσεως, η διάταξη του άρθρου 38 τιμωρεί τη μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση σε σύστημα αρχειοθέτησης, η οποία έχει ως αποτέλεσμα τη λήψη γνώσεως των αποθηκευμένων δεδομένων. Κατ' αποτέλεσμα, προκειμένου να στοιχειοθετηθεί η πρώτη μορφή εκδήλωσης της εγκληματικής συμπεριφοράς πρέπει να συντρέχουν, σωρευτικώς, οι εξής προϋποθέσεις:

1. Να υφίσταται σύστημα αρχειοθέτησης δεδομένων. Ως σύστημα αρχειοθέτησης δεδομένων νοείται η ύπαρξη ενός συνόλου δεδομένων επί του οποίου εκτελείται (ή δύναται να εκτελεσθεί) επεξεργασία και το οποίο τηρείται από το δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένων και των φυσικών προσώπων³⁷.

³⁴ Βλ. ΣτΕ 1615/2012, 2965/2017 όπως έχουν δημοσιευτεί στην βάση δεδομένων ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

³⁵ Βλ. Χ. Μυλωνόπουλος, Ποινικό Δίκαιο: Γενικό Μέρος, Π.Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2020, σελ. 146

³⁶ Βλ. Γ. Νούσκαλη, Τα Όρια του αδικού στις πράξεις της “χωρίς δικαίωμα επέμβασης / χρησιμοποίησης / διάθεσης” συστήματος αρχειοθέτησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά τον Ν. 4624/2019 (Μέρος Α'), ΤΝΠ QUALEX, σελ. 352

³⁷ Κατά τους Α. Χαραλαμπίκη & Γ. Μπουρμά ως «**Σύστημα Αρχειοθέτησης**» ορίζεται κάθε οργανωμένα διαρθρωμένο σύνολο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία είναι προσβάσιμα με γνώμονα συγκεκριμένα κριτήρια, είτε το σύνολο αυτό είναι συγκεντρωμένο είτε αποκεντρωμένο ή καταναμημένο σε λειτουργική ή γεωγραφική βάση.

2. Να υφίσταται επέμβαση στο εν λόγω σύστημα. Με την έννοια της «Επέμβασης» νοείται αφενός η χωρίς δικαίωμα πρόσβαση³⁸ στο αρχείο αποθήκευσης των δεδομένων και αφετέρου η θέση του υπό τη σφαίρα κυριαρχίας του δράστη³⁹ προκειμένου αυτός να είναι έχει τη δυνατότητα να λάβει, κατά άμεσο τρόπο, γνώση του περιεχομένου, καθώς και να προβεί σε περαιτέρω πράξεις / επεξεργασίες⁴⁰.
3. Ο δράστης να λάβει καθ' οιονδήποτε τρόπο, γνώση των αποθηκευμένων στο εν λόγω σύστημα δεδομένων. Βασικό κριτήριο αυτού είναι η το εν λόγω στοιχείο της συμπεριφοράς να έπεται χρονικά της επεμβάσεως⁴¹.

Αναφορικά με τον δεύτερο τρόπο τέλεσης , προκειμένου να πληρωθεί η αντικειμενική υπόσταση του βασικού εγκλήματος της πρώτης παραγράφου του άρθρου 38 του Ν. 4624/2019 πρέπει να συντελεστεί βλάβη⁴², συλλογή⁴³, καταχώρηση⁴⁴, οργάνωση και διάρθρωση⁴⁵, αποθήκευση⁴⁶, προσαρμογή,

Βλ. Α. Χαραλαμπίκης & Γ. Μπουρμάς, Οι Αλλαγές του νέου Ποινικού Κώδικα Μετά του Ν. 4855/2021, 4871/2021, 4908/2022 και 4947/2022, ΤΝΠ QUALEX, σελ. 214

³⁸ Αντί του εν λόγω όρου, στην αιτιολογική έκθεση του Ν. 4624/2019 αναφέρονται και οι όροι «εισβολή – εισχώρηση – επέμβαση»

³⁹ Σ. Παύλου & Θ. Σάμιος, Ειδικό Ποινικό Νόμο, 7η έκδοση, Π.Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2021, σελ. 24

⁴⁰ Ως τέτοιες επεξεργασίες νοούνται η (i) απόσπαση του μέσου αποθήκευσης των δεδομένων και η αποστέρηση της δυνατότητας ελέγχου αυτού από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, (ii) η αντιγραφή των δεδομένων σε εξωγενή φορέα αποθηκεύσεις και (iii) η υπέρβαση τυχόν απαγορεύσεων και μέτρων ασφαλείας

⁴¹ Δεν δύναται να θεμελιωθεί γνώση των δεδομένων όταν επ' αυτών εφαρμόζονται τεχνικές κρυπτογράφησης και ψευδωνυμοποίησης. Υπενθυμίζεται, δε, ότι τα ανώνυμα δεδομένα είναι εκτός του υλικού αντικειμένου του υπό εξέταση αδικήματος.

⁴² Ως “Βλάβη” Εννοείται η εγκατάσταση των δεδομένων ως δυσανάγνωστων και δυσκόλως υποκειμένων σε επεξεργασία. Σε περίπτωση που υφίσταται δυνατότητα άρσης της βλάβης δεν τίθεται θέμα και σύγχυση με την καταστροφή.

⁴³ Ως “Συλλογή” νοείται η αναζήτηση προσωπικών δεδομένων, συνίσταται, δε, στη χωρίς δικαίωμα παρακολούθησης του υποκειμένου των δεδομένων. Σημειώνεται ότι η Συλλογή καθίσταται ποινικώς αξιολογήσιμη όταν αυτή αφορά την συλλογή δεδομένων που εντάσσονται σε ένα σύστημα αρχειοθέτησης.

⁴⁴ Ως “Καταχώριση” νοείται η ένταξη των δεδομένων στη σφαίρα γνώσης ή επέμβασης του τελούντος την επεξεργασία με σκοπό τη γνώση ή την απλή διατήρηση αυτών

⁴⁵ Ως “Οργάνωση” και “Διάρθρωση” νοούνται οι μέθοδοι και οι τεχνικές διευκόλυνσης της πρόσβασης στα δεδομένα με τη δημιουργία δομών.

⁴⁶ Ως “Αποθήκευση” νοείται η σύνδεση των προσωπικών δεδομένων με υλικό φορέα, ώστε να καταστεί δυνατή η διατήρησή τους.

μεταβολή⁴⁷, ανάκτηση, αναζήτηση πληροφοριών, συσχέτιση ή συνδυασμός⁴⁸, περιορισμός, διαγραφή ή και καταστροφή των δεδομένων⁴⁹. Ο Νομοθέτης, προκειμένου να προβεί στην ποινική απαξία έκανε παραπομπή σε όρους που παραπέμπουν τόσο στην έννοια του πληροφοριακού συστήματος, όσο και σε στοιχεία τα οποία αποτελούν τμήματα της έννοιας της επεξεργασίας των δεδομένων κατ' άρθρο 4 ΓΚΠΔ.

Ειδοποιός στοιχείο μεταξύ των δύο τρόπων τέλεσης συνίσταται δυνατότητα γνώσης των δεδομένων. Όπως υπογραμμίστηκε ανωτέρω, η περιπτώσιολογία του δεύτερου τρόπου τέλεσης δεν προϋποθέτει τη γνώση των αποθηκευμένων στο σύστημα αρχειοθέτησης δεδομένων.

Επιπρόσθετο στοιχείο της αντικειμενικής υποστάσεως του αδικήματος της παραγράφου 1 του άρθρου 38 του Ν. 4624/2019 είναι η χωρίς δικαίωμα επέμβαση στο σύστημα αρχειοθέτησης / αποθήκευσης των δεδομένων. Πρόκειται για επιπρόσθετο ειδικό στοιχείο του αδικού της προκείμενης εγκληματικής συμπεριφοράς. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 του ΓΚΠΔ, προκειμένου μια δραστηριότητα επεξεργασίας να είναι σύννομη αυτή πρέπει να έχει έρεισμα (εναλλακτική ή και σωρευτικά) (α) στη συγκατάθεση του υποκειμένου, (β) στο έννομο συμφέρον του υπευθύνου επεξεργασίας ή τρίτου (γ) στην εκτέλεση σύμβασης (δ) στην εκπλήρωση έννομης υποχρέωσης του Υπευθύνου Επεξεργασίας (ε) στη διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου ή άλλου φυσικού προσώπου και (στ) στην εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον (ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας).

⁴⁷ Ως “Μεταβολή”(ή κατά το ορθότερο “Αλλοίωση”) νοείται η τροποποίηση του περιεχόμενου νοήματος των δεδομένων, έτσι ώστε να προκύπτει ένα νέο διανόημα. Δεν εμποδίζεται η πρόσβαση στον εκάστοτε δικαιούχο.

⁴⁸ Ως “Συσχέτιση” ή “Συνδυασμός” νοούνται οι διαδικασίες αλληλεπίδρασης μεταξύ δεδομένων προκειμένου να λάβει χώρα η εξαγωγή περαιτέρω συμπερασμάτων (μεταδεδομένων)

⁴⁹ Ως “Διαγραφή” και “Καταστροφή” νοούνται οι διαδικασίες σβησίματος των δεδομένων από τον υλικό φορέα ενσωμάτωσής τους, χωρίς να υφίσταται η δυνατότητα επαναφοράς αυτών στη σφαίρα ελέγχου του εκάστοτε δικαιούχου.

Λειτουργικά, οι εν λόγω έννομες βάσεις φέρουν τον χαρακτήρα λόγου άρσης του αδίκου⁵⁰.

Τέλος, και όσον αφορά στα στοιχεία της υποκειμενικής υπόστασης του εγκλήματος της διατάξεως της παραγράφου 1 του άρθρου 38 Ν. 4624/2019, ο νόμος απαιτεί δόλο του δράστη συμπεριλαμβανομένου και του ενδεχόμενου, ο οποίος να καταλαμβάνει όλα τα στοιχεία της αντικειμενικής υποστάσεως⁵¹.

2.3 Η τυποποίηση του αδικήματος της Διάδοσης των (παράνομως κτηθέντων) Δεδομένων (άρθρο 38 παρ. 2 Ν. 4624/2019)

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 4624/2019 «Οποιος χρησιμοποιεί, μεταδίδει, διαδίδει, κοινολογεί με διαβίβαση, διαθέτει, ανακοινώνει ή καθιστά προσιτά σε μη δικαιούμενα πρόσωπα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία απέκτησε σύμφωνα με την περίπτωση α' της παραγράφου 1 ή επιτρέπει σε μη δικαιούμενα πρόσωπα να λάβουν γνώση των δεδομένων αυτών, τιμωρείται με φυλάκιση, εάν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.».

Με την εν λόγω διάταξη, ο Νομοθέτης ποινικοποιεί το σύνολο των πράξεων επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων που εντάχθηκαν ή πρόκειται να ενταχθούν σε υπάρχον σύστημα αρχειοθέτησης, με τη μορφή της διάθεσης και της κοινοποίησης σε μη δικαιούμενα πρόσωπα. Πρόκειται κατ' ουσία για ένα έγκλημα «χρήσης» των παράνομως κτηθέντων δεδομένων, η οποία έρχεται να ποινικοποιήσει όλες τις συμπεριφορές που έπονται της άνευ δικαιώματος προσβάσεως στο σύστημα αρχειοθέτησης των δεδομένων αλλά και της λήψης γνώσεως αυτών⁵². Αν και το αδίκημα επαπειλεί βαρύτερη ποινή από την αντίστοιχη του αδικήματος της παρ. 1, ωστόσο αυτό δεν αποτελεί διακεκριμένη

⁵⁰ Ειδικά, όσον αφορά στην επεξεργασία δεδομένων ειδικών κατηγοριών, η νομιμότητα της επεξεργασίας εξαρτάται, περαιτέρω, από τη συνδρομή των όρων και των προϋποθέσεων του άρθρου 9 παρ. 2 του ΓΚΠΔ. Βλ. <https://www.privacy-regulation.eu/el/9.htm> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

⁵¹ ΑΠ 2638/2008, όπως έχει δημοσιευθεί στην ιστοσελίδα του Αρείου Πάγου [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

⁵² Βλ. Γ. Νούσκαλη, Τα Όρια του αδίκου στις πράξεις της “χωρίς δικαίωμα επέμβασης / χρησιμοποίησης / διάθεσης” συστήματος αρχειοθέτησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά τον Ν. 4624/2019 (Μέρος Α'), ό.π., σελ. 352

παραλλαγή του βασικού εγκλήματος αλλά μια συμπεριφορά με αυτοτελή ποινική απαξία.

2.4 Η τυποποίηση του αδικήματος άρθρο 38 παρ. 3 Ν. 4624/2019)

Σύμφωνα, δε, με τη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 38 «Εάν η πράξη της παραγράφου 2 αφορά ειδικών κατηγοριών δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του άρθρου 9 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ ή δεδομένα που αφορούν ποινικές καταδίκες και αδικήματα ή τα σχετικά με αυτά μέτρα ασφαλείας του άρθρου 10 του ΓΚΠΔ, ο υπαίτιος τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρηματική ποινή έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ, εάν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.».

Η εν λόγω διάταξη, η οποία τυποποιεί, καθ' όμοιο τρόπο με τη διάταξη της παραγράφου 2, και η οποία συνίσταται στην εγκληματική συμπεριφορά της χρήσης παρανόμως κτηθέντων δεδομένων ειδικών κατηγοριών. Ως δεδομένα ειδικών κατηγοριών νοούνται δεδομένα που αποκαλύπτουν τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις ή τη συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση, καθώς και η επεξεργασία γενετικών δεδομένων, βιομετρικών δεδομένων με σκοπό την αδιαμφισβήτητη ταυτοποίηση προσώπου, δεδομένων που αφορούν την υγεία ή δεδομένων που αφορούν τη σεξουαλική ζωή φυσικού προσώπου ή τον γενετήσιο προσανατολισμό⁵³. Μάλιστα, και υπό το καθεστώς του Γενικού Κανονισμού, η επεξεργασία των εν λόγω δεδομένων πρέπει να είναι «ρητή»⁵⁴.

Επομένως, και με δεδομένο της προαναφερθείσες διατάξεις, οπτικοακουστικό υλικό, με πορνογραφικό περιεχόμενο συνιστά δεδομένα ειδικών κατηγοριών, και ειδικότερα δεδομένα σχετικά με τη σεξουαλική ζωή του υποκειμένου, η επεξεργασία των οποίων (άρα και όλες οι πράξεις διάθεσης και κοινολόγησης) απαιτούν ρητή συγκατάθεση του υποκειμένου. Ως εκ τούτου, και μέχρι ψηφίσεως

⁵³ Βλ. Άρθρο 9 ΓΚΠΔ <https://www.privacy-regulation.eu/el/9.htm> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

⁵⁴ Άρθρο 9 παράγραφος 2 ΓΚΠΔ <https://www.privacy-regulation.eu/el/9.htm> [τελευταία επίσκεψη στις 01/09/2023]

του Ν. 4947/2022, η περιπτώσεις συμπεριφορών εγκληματικής πορνογραφίας υπάγονταν στην προκειμένη διάταξη.

2.5 Η Τυποποίηση της διακεκριμένης παραλλαγή του βασικού αδικήματος (αφ. 38 παρ. 4 του Ν. 4624/2019)

Σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 38 του Ν. 4624/2019, «*με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών τιμωρείται ο υπαίτιος των πράξεων των προηγούμενων παραγράφων, εάν είχε σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος ή να προκαλέσει περιουσιακή ζημία σε άλλον ή να βλάψει άλλον και το συνολικό όφελος ή η συνολική ζημία υπερβαίνει το ποσό των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ.*»

Καθ' αυτό τον τρόπο, ο Νομοθέτης, καθιερώνει μια ιδιαίτερα διακεκριμένη παραλλαγή του βασικού εγκλήματος, οι όροι της οποίας στοιχειοθετούνται στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο δράστης επιδιώκει να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος ή να προκαλέσει ζημία ή να βλάψει τρίτο και το συνολικό όφελος ή συνολική ζημία⁵⁵ υπερβαίνει το ποσό των 120.000 ευρώ⁵⁶. Σύμφωνα με πρόσφατη Νομολογία του ΑΠ⁵⁷, η βλάβη μπορεί να είναι και μη περιουσιακής φύσεως (ηθική).

Πρόκειται ουσιαστικά για έγκλημα υπερχειλούς υποκειμενικής υποστάσεως, δεδομένου και του γεγονότος ότι ο ως άνω παράνομος σκοπός του δράστη (επί του οποίου ομοίως πρέπει να συντρέχουν οι όροι της Υποκειμενικής Υποστάσεως να καλύπτονται) τη διαφοροποιεί από τη βασική μορφή του εγκλήματος των παρ. 1 και 2 του άρθρου 38.

⁵⁵ Το ύψος της περιουσιακής ζημίας (ή η μεγάλη οικονομική αξία του υλικού αντικειμένου του εγκλήματος) είναι εκείνη που επαυξάνει το αξιόποινο. Ωστόσο, δεν λαμβάνονται υπόψη τυχόν «παράπλευρες» ζημίες του θύματος μη περιουσιακής αποτίμησης.

⁵⁶ Εν αντιθέσει με τα αδικήματα της πλαστογραφίας και της απάτης, εν προκειμένω δεν απαιτείται να υπάρχει αντιστοιχία της σκοπούμενης βλάβης προς το επιδιωκόμενο περιουσιακό όφελος.

⁵⁷ Βλ. ΑΠ 686/2021, όπως έχει δημοσιευθεί στην επίσημη ιστοσελίδα του Αρείου Πάγου [τελευταία επίσκεψη στις 01/09/2023]

III. Η Ειδική Υπόσταση του Βασικού Εγκλήματος (346 παρ.1 ΠΚ)

1. Η νέα διάταξη του άρθρου 346 ΠΚ - Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Ο Έλληνας Νομοθέτης, αντιλαμβανόμενος τις αυξημένες διαστάσεις που είχε λάβει το φαινόμενο της μη συναινετικής πορνογραφίας⁵⁸ και σε συμμόρφωση με τις ευρωπαϊκές πρακτικές, προέβην στην ψήφιση και θέση σε ισχύ τον Ν. 4947/2022 (ΦΕΚ Α' 124/23.06.2022), ο οποίος τροποποίησε τον ελληνικό Ποινικό Κώδικα δια της προσθήκης του νέου άρθρου 346 «Εκδικητική Πορνογραφία».

Ειδικότερα, ο Έλληνας Νομοθέτης με το Ν.4947/2022 προσέθεσε στο 19ο Κεφάλαιο του Ποινικού Κώδικα ειδική διάταξη αναφορικά με την ποινικοποίηση του εγκληματικού φαινομένου τη μη συναινετικής διάδοσης πορνογραφικού υλικού. Άξιο αναφοράς, από πλευράς προστατευόμενου εννόμου αγαθού είναι η επιλογή του Νομοθέτη να εντάξει την εν λόγω συμπεριφορά στο κεφάλαιο των αδικημάτων “κατά της γενετήσιας ελευθερίας και της οικονομικής εκμετάλλευσης της ζωής”, γεγονός που καταδεικνύει την στάση του Νομοθέτη να μετατοπίσει το κέντρο βάρους της προστασίας από τα δεδομένα ή την πληροφοριακή αυτοδιάθεση του θύματος στην σεξουαλική του αυτοδιάθεση, ως ειδικότερη έκφραση της γενετήσιας ελευθερίας.

Σύμφωνα με τη διάταξη του νέου άρθρου 346 «(1) Όποιος χωρίς δικαίωμα κοινολογεί σε τρίτο πρόσωπο ή αναρτά σε κοινή θέα, πραγματική, αλλοιωμένη ή σχεδιασμένη εικόνα ή κάθε είδους οπτικό ή οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο αποτυπώνεται μη δημόσια πράξη άλλου που αφορά στη γενετήσια ζωή του, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) ετών και χρηματική ποινή. (2) Όποιος απειλεί άλλον ότι θα τελέσει τις πράξεις της παρ. 1 τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός (1) έτους. Αν ο υπαίτιος της πράξης του προηγούμενου εδαφίου εξαναγκάζει άλλον σε πράξη ή παράλειψη ή ανοχή για την οποία αυτός δεν έχει υποχρέωση, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον δύο (2) ετών. (3) Με κάθειρξη έως οκτώ (8) έτη και χρηματική ποινή τιμωρείται η πράξη της παρ. 1 αν

⁵⁸ Σε αυτό συνέβαλε και η δημοσιοποίηση περιστατικών μη συναινετικής ανάρτησης πορνογραφικού υλικού στο διαδίκτυο από προβεβλημένα πρόσωπα, υποθέσεις που απασχόλησαν τον κοινωνικό διάλογο και στα πλαίσια του κινήματος #MeToo και προβλήθηκαν από τα Μ.Μ.Ε.

τελείται: α) με ανάρτηση στο διαδίκτυο ή σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης με αόριστο αριθμό αποδεκτών, β) από ενήλικο και αφορά σε ανήλικο, γ) σε βάρος νυν ή πρώην συζύγου ή συντρόφου του υπαιτίου ή σε βάρος προσώπου που συνοικεί με αυτόν ή έχει μαζί του σχέση εργασίας ή υπηρεσίας ή βρίσκεται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του ή δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του, δ) με σκοπό να προσπορίσει ο υπαίτιος στον εαυτό του ή σε άλλον περιουσιακό όφελος. (4) Αν κάποια από τις πράξεις των προηγούμενων παραγράφων οδήγησε το θύμα σε απόπειρα αυτοκτονίας επιβάλλεται κάθειρξη και χρηματική ποινή. Αν η πράξη του προηγούμενου εδαφίου οδήγησε στο θάνατο επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα (10) ετών και χρηματική ποινή.».

Σκοπός της εν θέματι διατάξεως, όπως ρητώς αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση του Ν. 4947/2022, είναι η εναρμόνιση των ελληνικών ποινικών κανόνων δικαίου με τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς, οι οποίοι αποδοκιμάζουν τις εν λόγω συμπεριφορές ως μορφές κυβερνοφοβίας⁵⁹. Ως «Κυβερνοφοβία» ορίζεται η χρήση συστημάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών για την πρόσκληση, διευκόλυνση ή απειλή βίας κατά ατόμων, η οποία έχει ως αποτέλεσμα (ή ενδέχεται να έχει ως αποτέλεσμα) σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική ή οικονομική βλάβη ή ταλαιπωρία και μπορεί να περιλαμβάνει την εκμετάλλευση των περιστάσεων, των χαρακτηριστικών ή των ευάλωτων σημείων του ατόμου⁶⁰.

1.1 Το Προστατευόμενο Έννομο Αγαθό

Από την απλή επισκόπηση της διατάξεως του άρθρου 346 του ΠΚ διαπιστώνεται ότι το προστατευόμενο έννομο αγαθό άπτεται στη «γενετήσια ζωή» του θύματος, έννοια η οποία χαρακτηρίζεται από έντονο βαθμό αοριστίας και ασάφειας, ιδίως δε ως προς τις ειδικότερες συνέπειες της πράξεως. Η ασάφεια και η αοριστία του εν λόγω όρου διαφέρεται και από το γεγονός ότι λειτουργεί, απλώς, ως συνεκτικός

⁵⁹ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση Ν. 4947/2022 διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/11988742.pdf> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

⁶⁰ Βλ. Όρισμός “Κυβερνοφοβίας” , όπως αυτός αποτυπώθηκε από την Ομάδα Εργασίας T-CY του Συμβουλίου της Ευρώπης στα πλαίσια της «Μελέτης χαρτογράφησης για την κυβερνοβία» διαθέσιμη στην ιστοσελίδα <https://www.coe.int/en/web/cyberviolence> σελ. 5 [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

κρίκος και προσδιοριστικό στοιχείο των υπαγόμενων σε αυτόν αδικημάτων του 19ου Κεφαλαίου του ΠΚ. Η αοριστία του όρου έρχεται να εξειδικευτεί με τα προστατευόμενα έννομα αγαθά του 19ου Κεφαλαίου με αποτέλεσμα αυτή να άπτεται της γενετήσιας ελευθερίας (λ.χ. Βιασμός 336 ΠΚ), της προστασίας της ανηλικότητας και της προστασίας της γενετήσιας αξιοπρέπειας⁶¹. Επομένως, και καθ' όμοιο τρόπο, το αδίκημα του άρθρου 346 αποτελεί μια επιπρόσθετη έκφραση της γενετήσιας ζωής.

Στην προκειμένη περίπτωση του αδικήματος του άρθρου 346 ΠΚ, το προστατευόμενο έννομο αγαθό της γενετήσιας αξιοπρέπειας αποτελεί την εξειδίκευση της γενετήσιας ζωής. Σε αυτό συνηγορούν οι προκαλούμενες επιπτώσεις στο θύμα από την εγκληματική συμπεριφορά, οι οποίες, μεταξύ των άλλων, συμπεριλαμβάνουν και τη δημόσια διαπόμπευση αυτού. Ως γενετήσια αξιοπρέπεια νοείται η τιμή του θύματος, η οποία εκδηλώνεται στα πλαίσια της γενετήσιας ζωής⁶². Περαιτέρω, και όπως παρατηρεί ο κ. Α. Χαραλαμπάκης, κύριο χαρακτηριστικό της διατάξεως του άρθρο 346 ΠΚ είναι η ανεξάρτηση των περιγραφόμενων αξιόποινων συμπεριφορών από οποιαδήποτε προγενέστερη παράνομη επέμβαση σε σύστημα αρχειοθέτησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, την τήρηση ή μη συστήματος αρχειοθέτησης προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και από την συνδρομή οποιουδήποτε σκοπού βλάβης, όπως επιτάσσει η διάταξη του άρθρου 38 του Ν. 4624/2019⁶³.

Επιπρόσθετα, υποστηρίζεται η άποψη ότι προστατευόμενο έννομο αγαθό θεωρείται η σεξουαλική αυτοδιάθεση του θύματος, δεδομένης της ένταξης του

⁶¹ Βλ. Γ. Μπαστουνά, Η τυποποίηση της “Εκδικητικής Πορνογραφίας”, στον Ποινικό Κώδικα: Η νέα διάταξη του αρ. 346 ΠΚ - Προσβολές της γενετήσιας ζωής - Με αφορμή τον πρόσφατο ν. 4947/2022, ΤΝΠ QUALEX, σελ. 1144 & Γ. Ναζιοη, Παρατηρήσεις στην ΑΠ (Ποιν) 686/2021 - Η ποινική αντιμετώπιση της γενετήσιας διαπόμπευσης, ΤΝΠ QUALEX σελ. 261

⁶² βλ. Ν. Παρασκευόπουλο - Ε Φυτράκη, ό.π. σελ. 30-31 υποσημείωση 11

⁶³ Βλ. Α. Χαραλαμπάκη, Οι αλλαγές του νέου Ποινικού Κώδικα (Μετά του Ν.4855/2021, 4871/2021, 4908/2022 και 4947/2022), Άρθρο 346 Εκδικητική Πορνογραφία, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2022. σελ. 214

οικείου αδικήματος στα εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας⁶⁴. Ως σεξουαλικός αυτοκαθορισμός νοείται το δικαίωμα κάθε προσώπου να αναπτύσσει τη σεξουαλική δραστηριότητά του εφόσον το επιθυμεί, με όποιον επιθυμεί, όποτε επιθυμεί και όπως επιθυμεί. Ο σεξουαλικός αυτοπροσδιορισμός συνίσταται στην ελευθερία του καθενός να διαμορφώνει όπως θέλει την ερωτική του ζωή⁶⁵.

Σε κάθε περίπτωση, και ανεξάρτητα των παραπάνω θεωριών περί του προστατευόμενου εννόμου αγαθού, ως προστατευόμενα έννομα αγαθά θεωρούνται η προσωπική ελευθερία του θύματος (παρ. 2), η προστασία της ανηλικότητας και η προστασίας της γενετήσιας ανάπτυξης των ανηλίκων (παρ. 3 περ. β'), η εύρυθμη λειτουργία των σχέσεων ιδιαίτερης εγγύτητας (παρ. 3 γ'), καθώς και η πληροφοριακή αυτοδιάθεση του θύματος⁶⁶.

2. Η Ειδική Υπόσταση του Βασικού Αδικήματος

Σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 346 ΠΚ τιμωρείται «1. Οποιος χωρίς δικαίωμα κοινολογεί σε τρίτο πρόσωπο ή αναρτά σε κοινή θέα, πραγματική, αλλοιωμένη ή σχεδιασμένη εικόνα ή κάθε είδους οπτικό ή οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο αποτυπώνεται μη δημόσια πράξη άλλου που αφορά στη γενετήσια ζωή του.”.

Η εν λόγω διάταξη τιμωρεί κάθε πράξη, η οποία συνίσταται στην άνευ συναιδέσεως του απεικονιζόμενου προσώπου κοινολόγηση σε τρίτα πρόσωπα ή την εγκατάσταση σε κοινή θέα πραγματικής, αλλοιωμένης ή σχεδιασμένης εικόνας ή κάθε είδους οπτικού ή οπτικοακουστικού υλικού, στο οποίο

⁶⁴ Βλ. Τ. Καζή, Revenge Porn: Νέα διάταξη για την εκδικητική πορνογραφία (άρθρο 346 ΠΚ), ΠειρΝομ 3/2022, σελ. 197.

⁶⁵Βλ. Β. Μάλλιος, Πώς και κατά πόσο το Σύνταγμα προστατεύει τον σεξουαλικό αυτοπροσδιορισμό; διάθεσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.syntagmawatch.gr/my-constitution/pos-kai-kata-poso-to-syntagma-prostatevi-ton-seksoualiko-aftoprosdiorismo/> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

⁶⁶ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση Ν.4947/2022, ό.π: Με την προτεινόμενη ρύθμιση τυποποιείται ως αξιόποινη πράξη που προσβάλλει τα έννομα αγαθά της γενετήσιας ζωής και ελευθερίας και υπό προϋποθέσεις και της ανηλικότητας, η μη συναινετική κοινολόγηση ή η ανάρτηση στο διαδίκτυο ή σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης, προσωπικών εικόνων ή οπτικοακουστικού υλικού που ανάγονται στην γενετήσια ζωή του παθόντος, ακόμα και αν αυτές δημιουργήθηκαν με τη συναίνεσή του.

αναπαρίσταται μη δημόσια πράξη του θύματος άπτουσα της γενετήσιας ζωής⁶⁷. Τα βασικά χαρακτηριστικά του βασικού εγκλήματος εντοπίζονται, όπως αποτυπώνονται και στην Αιτιολογική Έκθεση του Ν. 4947/2022 στον κοινό (καθώς δεν απαιτεί ιδιαίτερο υποκείμενο τέλεσης), μη ιδιόχειρο (καθώς δεν απαιτείται η φυσική παρουσία του δράστη), υπαλλακτικώς μικτό (καθώς ο νόμος, αν και περιγράφει περισσότερους τρόπους τελέσεως, ο δράστης όποιον ή όποιους και να επιλέξει, ένα έγκλημα τελεί) χαρακτήρα του. Περαιτέρω πρόκειται για γνήσιο έγκλημα εξωτερίκευσης και αποτελέσματος, καθώς η ίδια η κοινολόγηση συνιστά και τη βλάβη της γενετήσιας ζωής του θύματος⁶⁸.

Παράλληλα με τα ανωτέρω στοιχεία της αντικειμενικής υποστάσεως, προκειμένου να στοιχειοθετηθεί το βασικό έγκλημα της πρώτης παραγράφου, το θύμα πρέπει να είναι ταυτοποιήσιμο, δηλαδή να μπορούν να διακριθούν βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματά του όπως το πρόσωπο, ή τη θέαση του σώματος⁶⁹. Σημειώνεται, δε, ότι η δυνατότητα ταυτοποίησης μπορεί να εξαρτηθεί και από ειδικότερες περιστάσεις και των συνδυασμό αυτών, όπως για παράδειγμα ο δράστης κοινολογεί μεταξύ των κολλητών του πορνογραφικό υλικό με την πρώην σύζυγό του⁷⁰. Η δυνατότητα ταυτοποίησης αποτελεί άγραφο στοιχείο της αντικειμενικής υποστάσεως και η μη συνδρομή αυτής οδηγεί στη μη ύπαρξη εγκλήματος.

Ως προσβολή του εννόμου αγαθού νοείται η κοινολόγηση των δεδομένων. Ο Νομοθέτης, στην περίπτωση του άρθρου 346 ΠΚ, και εν αντιθέσει με τις διατάξεις

⁶⁷ Βλ. Α. Χαραλαμπάκη, *Οι αλλαγές του νέου Ποινικού Κώδικα (Μετά του Ν.4855/2021, 4871/2021, 4908/2022 και 4947/2022)*, Άρθρο 346 Εκδικητική Πορνογραφία, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2022. σελ. 214

⁶⁸ Βλ. Αιτιολογική έκθεση Ν. 4947/2022 ό.π.

⁶⁹ για παράδειγμα κοινολόγηση πορνογραφικού υλικού κατά το οποίο το κεφάλι του θύματος είναι καλυμμένο, πλην ωστόσο αυτό μπορεί να ταυτοποιηθεί από το σώμα του. Βλ. Α. Χαραλαμπάκη, *Οι αλλαγές του νέου Ποινικού Κώδικα (Μετά του Ν.4855/2021, 4871/2021, 4908/2022 και 4947/2022)*, Άρθρο 346 Εκδικητική Πορνογραφία, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2022. σελ. 214 - 215

⁷⁰ Βλ. Α. Χαραλαμπάκη, ό.π. σελ. 215

του άρθρου 38 του Ν. 4624/2019, περιορίσει τις πράξεις με τις οποίες δύναται να επέλθει η προσβολή του εννόμου αγαθού.

Όσον αφορά στην Υποκειμενική Υπόσταση, και σε αντίθεση με τα προηγούμενα νομοθετικά καθεστώτα⁷¹, ο νόμος απαιτεί δόλο του δράστη, έστω και ενδεχόμενου.

3. Η διακεκριμένη μορφή της παράνομη βίας και της απειλής (346 παρ. 2 ΠΚ)

Σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 346 ΠΚ «Όποιος απειλεί άλλον ότι θα τελέσει τις πράξεις της παρ. 1 τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός (1) έτους. Αν ο υπαίτιος της πράξης του προηγούμενου εδαφίου εξαναγκάζει άλλον σε πράξη ή παράλειψη ή ανοχή για την οποία αυτός δεν έχει υποχρέωση, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον δύο (2) ετών». Με την εν λόγω διάταξη τιμωρείται η απειλή τέλεσης των αξιόποινων πράξεων της παραγράφου 1 (βασικό έγκλημα) και ο εξαναγκασμός του παθόντος σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή, για την οποία το τελευταίο δεν φέρει έννομη υποχρέωση.

Λόγος τυποποίησης του αδικήματος της παραγράφου 2 αποτελούν οι συναισθηματικές συνέπειες που δύνανται να προκληθούν στο θύμα από τις περιγραφόμενες σε αυτή συμπεριφορές, οι οποίες, όπως έχει εκτιμηθεί έχουν το ίδιο ψυχικό βάρος με τις αντίστοιχες συνέπειες που προκαλούνται με την τέλεση της παραγράφου 1⁷².

Από τη ρητή διατύπωση του εδαφίου α' του εν λόγω αδικήματος γίνεται αντιληπτό ότι συνιστά μια ειδικότερη περίπτωση του αδικήματος της απειλής, όπως

⁷¹ Τα αδικήματα των άρθρων 22 του Ν. 2472/1997 και 38 Ν. 4624/2019 τελούνταν και εξ αμελείας. Βλ. Α. Χαραλαμπάκη, ό.π., σελ. 209

⁷² Ειδικότερα, όπως παραθέτει ο Νομοθέτης στην αιτιολογική σκέψη του Ν. 4947/2022, «...στην παρ. 2 κρίθηκε σκόπιμο και δικαιολογικά αναγκαίο, να τυποποιηθεί ως αξιόποινη και η απειλή τέλεσης των ανωτέρω πράξεων, καθώς έχει αποδειχθεί ότι προκαλεί στον απειλούμενο αφόρητη ψυχολογική πίεση που δύναται να οδηγήσει, όπως ακριβώς και η τέλεσή τους, σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή για την οποία αυτός δεν έχει υποχρέωση.» 1 Βλ. Αιτιολογική έκθεση Ν. 4947/2022 διαθέσιμη στην ιστοσελίδα https://www.hellenicparliament.gr/NomothetikoErgo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=b018a687-6895-4a05-abe4-aeb00135d4e4 σελ. 48 [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023].

προβλέπεται στο άρθρο 333 παρ. 1 του ΠΚ⁷³, χωρίς ωστόσο να συνιστά διακεκριμένη παραλλαγή αυτού⁷⁴.

Όσον αφορά στη διάταξη του εδαφίου β', αυτή συνιστά διακεκριμένη παραλλαγή του άρθρου 330 παρ. 1 ΠΚ, περιορίζοντας τον τρόπο τέλεσης του εγκλήματος μόνο στην απειλή τέλεσης των πράξεων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 346 ΠΚ. Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι ο νομοθέτης επιλέγει να περιοριστεί μόνο στην απειλή τέλεσης των ως άνω πράξεων και όχι στην απειλή παράλειψης άρσης μίας παράνομης κατάστασης, παραδείγματος χάριν εάν ο δράστης έχει ήδη αναρτήσει το επίμαχο μη συναινετικό πορνογραφικό υλικό στο διαδίκτυο και απειλήσει ότι δεν θα το κατεβάσει. Αυτή η παράβλεψη αποτελεί μια σημαντική έλλειψη, όπως επίσης και η παράβλεψη καθορισμού των πράξεων, παραλείψεων και ανοχής στις οποίες εξαναγκάζεται το θύμα και θίγεται ο πυρήνας της προσωπικής του ελευθερίας από την απειλή του δράστη, ενδέχεται να προσβάλει την αρχή της αναλογικότητας αφού δεν έχει καταστεί δυνατό να δικαιολογηθεί η αυστηρότερη ποινή που επισύρει αυτή η διάταξη σε σχέση με την ποινή της βασική διάταξης του άρθρου 330 ΠΚ.

Λόγος τυποποίησης του αδικήματος της παραγράφου 2 αποτελούν οι συναισθηματικές συνέπειες που δύνανται να προκληθούν στο θύμα από τις περιγραφόμενες σε αυτή συμπεριφορά, οι οποίες, όπως έχει εκτιμηθεί έχουν το ίδιο ψυχικό βάρος με τις αντίστοιχες συνέπειες που προκαλούνται με την τέλεση της παραγράφου 1⁷⁵.

⁷³ Βλ. Α. Χαραλαμπίκη ό.π. σελ. 215

⁷⁴ Καθώς απουσιάζει από την Αντικειμενική Υπόσταση η δυνατότητα πρόκλησης, αιτιωδώς, τρόμου ή ανησυχίας στο θύμα μέσω της απειλής.

⁷⁵ Ειδικότερα, όπως παραθέτει ο Νομοθέτης στην αιτιολογική σκέψη του Ν. 4947/2022, «...στην παρ. 2 κρίθηκε σκόπιμο και δικαιοπολιτικά αναγκαίο, να τυποποιηθεί ως αξιόποινη και η απειλή τέλεσης των ανωτέρω πράξεων, καθώς έχει αποδειχθεί ότι προκαλεί στον απειλούμενο αφόρητη ψυχολογική πίεση που δύναται να οδηγήσει, όπως ακριβώς και η τέλεσή τους, σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή για την οποία αυτός δεν έχει υποχρέωση.» 1 Βλ. Αιτιολογική έκθεση Ν. 4947/2022 διαθέσιμη στην ιστοσελίδα https://www.hellenicparliament.gr/NomothetikoErgo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=b018a687-6895-4a05-abe4-aeb00135d4e4 σελ. 48.

IV. Η Ειδική Υπόσταση των Διακεκριμένων Παραλλαγών του Βασικού Εγκλήματος (346 παρ. 3 & 4 ΠΚ)

1. Η διακεκριμένη παραλλαγή του βασικού αδικήματος του άρθρου 346 παρ. 3 ΠΚ

Σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 346 ΠΚ «Με καθείρξη έως οκτώ (8) έτη και χρηματική ποινή τιμωρείται η πράξη της παρ. 1 αν τελείται: α) με ανάρτηση στο διαδίκτυο ή σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης με αόριστο αριθμό αποδεκτών, β) από ενήλικο και αφορά σε ανήλικο, γ) σε βάρος νυν ή πρώην συζύγου ή συντρόφου του υπαιτίου ή σε βάρος προσώπου που συνοικεί με αυτόν ή έχει μαζί του σχέση εργασίας ή υπηρεσίας ή βρίσκεται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του ή δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του, δ) με σκοπό να προσπορίσει ο υπαίτιος στον εαυτό του ή σε άλλον περιουσιακό όφελος.» Με τις εν λόγω διατάξεις τυποποιούνται διακεκριμένες παραλλαγές του βασικού εγκλήματος της πρώτης παραγράφου, δυνάμει των οποίων επαπειλείται ποινή καθείρξεως έως και οκτώ (8) έτη και χρηματική ποινή για σε περίπτωση συνδρομής / πλήρωσης των ειδικότερων όρων της αντικειμενικής υπόστασης. Ειδικότερα, διακεκριμένη παραλλαγή του βασικού αδικήματος μπορούν να εμφανιστούν σε τέσσερις (4) περιπτώσεις.”.

Η ανάρτηση των επίμαχων οπτικοακουστικών υλικών στο διαδίκτυο ή σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης, συνιστά την πρώτη περίπτωση διακεκριμένης παραλλαγής του βασικού αδικήματος της πρώτης παραγράφου. Ειδικότερα, τιμωρείται το γεγονός της κοινολόγησης του πορνογραφικού υλικού και η εγκατάσταση αυτού προσιτό σε «αόριστο αριθμό προσώπων». Το αόριστο (και σε κάθε περίπτωση αυξημένο) μέγεθος των αποδεκτών του υλικού συνιστά τον βασικό όρο στοιχειοθέτησης της πρώτης κακουρηματική παραλλαγής⁷⁶, καθώς το θύμα υφίσταται βαρύτερη προσβολή των εννόμων αγαθών του με τον εξευτελισμό και διασυρμό του. Μέρος της νομικής θεωρίας έχει ασκήσει έντονη κριτική στη προκείμενη επιλογή του Νομοθέτη, υπογραμμίζοντας την υπερβολική διεύρυνση

⁷⁶ Βλ. Γ. Μπαστουνά, Η τυποποίηση της «εκδικητικής πορνογραφίας» στον Ποινικό Κώδικα: Η νέα διάταξη του άρθ.346 ΠΚ – Προσβολές της γενετήσιας ζωής – Με αφορμή τον πρόσφατο ν. 4947/2022, ο.π. σελ. 1145

του πλαισίου της επαπειλούμενης ποινής, παραβιάζοντας την αρχή της αναλογικότητας⁷⁷.

Επιπρόσθετα, διακεκριμένη παραλλαγή του βασικού εγκλήματος υφίσταται όταν το θύμα συνδέεται με μια συγκεκριμένη κατάσταση συνδέεται με έναν , σε περίπτωση που δράστης του εγκλήματος είναι ενήλικας και η εγκληματική συμπεριφορά του στρέφεται κατά ανηλίκου, καθώς και στις περιπτώσεις που θύμα της πράξεως είναι νυν ή πρώην σύζυγος / σύντροφος του δράστη, σύννοικος ή συνδέεται με αυτόν με σχέση εργασίας ή υπηρεσίας ή βρίσκεται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του ή δεν μπορεί να υπερασπιστεί τον εαυτό του. Μάλιστα, οι εν λόγω περιπτώσεις β' και γ' συνιστούν ιδιώνυμα εγκλήματα, καθώς εκτός από την γενετήσια ελευθερία προσβάλλεται το αγαθό της απρόσκοπτης γενετήσιας ανάπτυξης των ανηλίκων και η εύρυθμη λειτουργία σχέσεων ιδιαίτερης εγγύτητας⁷⁸.

Όσον αφορά στην προστασία της ανηλικότητας, σημειώνεται, ότι ο Νομοθέτης παρέλειψε να συμπεριλάβει όλες τις πράξεις (όπως αυτές περιγράφονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 346) που τελούνται από ανήλικο δράστη σε βάρος ανηλίκου. Η εν λόγω παράλειψη δημιουργεί ασάφεια νόμου, καθώς σε αυτή την περίπτωση θα τυγχάνει εφαρμογής η διάταξη του άρθρου 312 παράγραφος 1⁷⁹, η οποία τυποποιεί την πλημμεληματική εκδοχή της σωματική βλάβης αδύναμων

⁷⁷ Βλ. Γ. Μπαστουνά, Η τυποποίηση της «εκδικητικής πορνογραφίας» στον Ποινικό Κώδικα: Η νέα διάταξη του άρθρου 346 ΠΚ – Προσβολές της γενετήσιας ζωής – Με αφορμή τον πρόσφατο ν. 4947/2022, ο.π. σελ. 1146.

⁷⁸ Βλ. Α. Χαραλαμπίκη, ό.π. σελ. 214

⁷⁹ «Όποιος προκαλεί σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας σε ανήλικο ή σε πρόσωπο που δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του, εφόσον τα πρόσωπα αυτά βρίσκονται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του δράστη βάσει νόμου, δικαστικής απόφασης ή πραγματικής κατάστασης, συνοικούν με τον δράστη ή έχουν μαζί του σχέση εργασίας ή υπηρεσίας, τιμωρείται: α) για την πράξη του άρθρου 308 παρ. 1 εδάφιο α', με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους, β) για την πράξη του άρθρου 309, με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών, γ) για την πράξη του άρθρου 310 παρ. 1 εδ. α', με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και αν επεδίωκε την πρόκληση βαριάς σωματικής βλάβης, με κάθειρξη και δ) για την πράξη του άρθρου 311, με κάθειρξη.

ατόμων⁸⁰. Κατ' αποτέλεσμα το ίδιο εγκληματικό αποτέλεσμα για τους ενήλικους τιμωρείται ως κακούργημα ενώ για τους ανήλικους δράστες ως πλημμέλημα.

Τέλος, σύμφωνα με την περίπτωση δ' της παραγράφου 3 του άρθρου 346 ΠΚ, τυποποιείται έγκλημα υπερχειλούς υποκειμενικής υποστάσεως⁸¹, σύμφωνα με το οποίο η κακουρηγματική παραλλαγή στοιχειοθετείται για τις περιπτώσεις που δράστης τέλεσε τις πράξεις της πρώτης παραγράφου με σκοπό να προσπορίσει στον ίδιο ή σε άλλον περιουσιακό όφελος. Βασική διαφοροποίηση της εν λόγω διατάξεως με την προγενέστερη του άρθρου 38 παράγραφος 4 του Ν. 4624/2019⁸² είναι η απουσία ποσοτικού κριτηρίου, γεγονός που την καθιστά αυστηρότερη.

2. Η διακεκριμένη παραλλαγή του άρθρου 346 παρ. 4ΠΚ

Σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 346 ΠΚ «*Αν κάποια από τις πράξεις των προηγούμενων παραγράφων οδήγησε το θύμα σε απόπειρα αυτοκτονίας επιβάλλεται κάθειρξη και χρηματική ποινή. Αν η πράξη του προηγούμενου εδαφίου οδήγησε στο θάνατο επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα (10) ετών και χρηματική ποινή.*». Με την εν λόγω διάταξη τυποποιείται ως εγκληματική συμπεριφορά εκείνη η περίπτωση κατά την οποία οι περιγραφόμενες πράξεις των προηγούμενων τριών παραγράφων του άρθρου 346 ΠΚ οδηγήσουν το θύμα σε απόπειρα αυτοκτονίας ή στο θάνατό του.

Όπως υπογραμμίζεται στην αιτιολογική έκθεση, η συγκεκριμένη διάταξη έχει ως σκοπό την αντιμετώπιση εκείνων των περιπτώσεων, οι οποίες λόγω της βαρύτητας και της κοινωνικού αντίκτυπου της προσβολής, έχουν ως αποτέλεσμα την πρόσκληση στο θύμα σοβαρών σωματικών ή/και ψυχικών βλαβών, συμπεριλαμβανομένης και της τελέσεως απόπειρας ή τετελεσμένης αυτοκτονίας⁸³.

⁸⁰ Βλ. Γ. Μπαστουνά, Η τυποποίηση της «εκδικητικής πορνογραφίας» στον Ποινικό Κώδικα: Η νέα διάταξη του άρθ.346 ΠΚ – Προσβολές της γενετήσιας ζωής – Με αφορμή τον πρόσφατο ν. 4947/2022, ο.π. σελ. 1146

⁸¹ Βλ. Α. Χαραλαμπίκη, ό.π. σελ. 215

⁸² Σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη το περιουσιακό όφελος, προκειμένου να στοιχειοθετηθεί η κακουρηγματική παραλλαγή, πρέπει να υπερβαίνει τις 120.000 ευρώ.

⁸³ Βλ. Αιτιολογική έκθεση Ν. 4947/2022 διαθέσιμη στην ιστοσελίδα <https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou->

Αμφισβητήσεις έχουν εγερθεί ως προς τον χαρακτήρα της εν λόγω παραλλαγής ως εκ του αποτελέσματος διακεκριμένο έγκλημα⁸⁴. Ως εκ του αποτελέσματος διακεκριμένο έγκλημα, θεωρείται η εγκληματική συμπεριφορά κατά την οποία ο δράστης είχε δόλο να τελέσει τη βασική εγκληματική πράξη ή παράλειψη (λ.χ. ληστεία), ωστόσο από αμέλεια αυτού επήλθε ένα βαρύτερο αποτέλεσμα (λ.χ. ο θάνατος του θύματος). Επιπλέον, δε, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 29 ΠΚ α εκ του αποτελέσματος διακρινόμενα εγκλήματα αποτελούν εγκλήματα με διπλή υπαιτιότητα, συνιστάμενη κατά κανόνα σε συνδυασμό δόλου και αμέλειας⁸⁵. Βασικά χαρακτηριστικά των εν λόγω εγκλημάτων είναι (α) ο σύνθετος χαρακτήρας τους (βασική εγκληματική συμπεριφορά & περαιτέρω αποτέλεσμα), (β) το επεθέν αποτέλεσμα συνιστά από μόνο του έγκλημα εξ αμελείας και (γ) ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της βασικής εγκληματικής συμπεριφοράς του δράστη και του τελικώς επερχόμενου αποτελέσματος.

Η αυτοκτονία, είτε ως απόπειρα είτε ως τετελεσμένη, δεν τυποποιείται ως εγκληματική συμπεριφορά στον ΠΚ. Στο ελληνικό ποινικό σύστημα, οι αυτοβλάβες και οι αυτοδιακινδυνεύσεις είναι ποινικώς άνευ αξιολογήσεως τιμωρούνται, καθώς θεωρείται, ότι ο καθένας δικαιούται να διαθέτει ελεύθερα τη ζωή του⁸⁶. Συνάμα, δεν μπορεί να συνδεθεί αιτιωδώς το εν λόγω αποτέλεσμα (θάνατος θύματος ή σοβαρή σωματική / ψυχική του βλάβη) με την διανομή του πορνογραφικού υλικού. Αυτά (δηλαδή τα αποτελέσματα) δεν δύνανται να επέλθουν άμεσα από τη συμπεριφορά του δράστη, αντιθέτως πρέπει να μεσολαβήσει μυϊκή επενέργεια του ίδιου θύματος πάνω στο σώμα του. Περαιτέρω, ο Ελληνικός Ποινικός Κώδικας, στη διάταξη του άρθρου 301 τυποποιεί το αδίκημα της συμμετοχής σε αυτοκτονία, για την πλήρωση της υποκειμενικής υπόστασης του

[Ergou?law_id=b018a687-6895-4a05-abe4-aeb00135d4e4](https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=b018a687-6895-4a05-abe4-aeb00135d4e4) σελ. 48 [τελευταία επίσκεψη στις 01/09/2023]

⁸⁴ Ο εν λόγω χαρακτηρισμός του αδικήματος πηγάζει ευθέως από την αιτιολογική έκθεση. Βλ. Αιτιολογική έκθεση Ν. 4947/2022 διαθέσιμη στην ιστοσελίδα https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=b018a687-6895-4a05-abe4-aeb00135d4e4 σελ. 48.

⁸⁵ Βλ. Χ. Μυλωνόπουλου, Ποινικό Δίκαιο Γενικό Μέρος 2020, ο.π. σελ. 341.

⁸⁶ Βλ. Γ. Μπαστουνά, Η τυποποίηση της «εκδικητικής πορνογραφίας» στον Ποινικό Κώδικα: Η νέα διάταξη του άρθ. 346 ΠΚ – Προσβολές της γενετήσιας ζωής – Με αφορμή τον πρόσφατο ν. 4947/2022, ο.π. σελ. 1147.

οποίου απαιτείται δόλος (και όχι αμέλεια όπως αξιώνει το άρθρο 29 ΠΚ για τα εκ του αποτελέσματος διακεκριμένα εγκλήματα).

Επομένως, και εξαιτίας των ανωτέρω, η συγκεκριμένη περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ως εκ του αποτελέσματος διακεκριμένο έγκλημα. Το πραγματικό του αδικήματος της παραγράφου 4 του άρθρου 346 συνιστά επιβαρυντική περίπτωση, η οποία, όταν συντρέξει, επαυξάνεται το πλαίσιο ποινής του βασικού αδικήματος της παραγράφου 1, δημιουργώντας έτσι μια αυτοτελή διακεκριμένη περίπτωση, για την οποία ο δράστης, σε επίπεδο υποκειμενικής υπόστασης, πρέπει να έχει δόλο, έστω και ενδεχόμενο.⁸⁷

V. Η διάταξη του άρθρου 346 ΠΚ ως τμήμα του Κανονιστικού Πλαισίου για την Εκδικητική Πορνογραφία

1. Η Σχέση του άρθρου 346 ΠΚ με τη διάταξη του άρθρου 38 του Ν. 4624/2019

Όπως έχει αναφερθεί σε προηγούμενο σημείο της παρούσας, στο άρθρο 38 του Ν. 4624/2019 τυποποιείται η επενέργεια του δράστη επί προσωπικών δεδομένων με την περίπτωση της παραγράφου 1 να τιμωρεί την χωρίς δικαίωμα επέμβαση γνώσης σε σύστημα αρχειοθέτησης (εδάφιο α'), την χωρίς δικαίωμα επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων (εδάφιο β'), την περίπτωση της παραγράφου 2 με την τυποποίηση της διακεκριμένης παραλλαγής της διάδοσης ή μετάδοσης των παρανόμως κτηθέντων (κατά τη παρ. 1) δεδομένων και την περίπτωση της παραγράφου 4, δηλαδή στην τυποποίηση της διακεκριμένης παραλλαγής, η οποία συνίσταται στην απόκτηση περιουσιακού οφέλους ή βλάβης.

Μέχρι θέσεως σε ισχύ του άρθρου 346 ΠΚ, η Νομολογία, λόγω του νομοθετικού κενού, υπήγαγε στις διατάξεις του άρθρου 38 του Ν. 4624/2019 όλες εκείνες τις περιπτώσεις, οι οποίες συνιστούσαν συμπεριφορές μη συναινετικής καταγραφής ή διάδοσης πορνογραφικού υλικού. Όριο στην ερμηνευτική προσέγγιση στάθηκε η ΑΠ 686/2021, οι περιπτώσεις της μη συναινετικής πορνογραφίας (Revenge porn) δεν δύναται να υπαχθούν στην νομοτυπική μορφή του άρθρου 38 ν 4624/2019 περί

⁸⁷ Βλ. Α. Χαραλαμπίκη, ό.π. σελ. 216.

παραβίασης προσωπικών δεδομένων και θα πρέπει το φαινόμενο αυτό να αντιμετωπιστεί ως μορφή έμφυλης «κυβερνοβίας» (cyber violence) με τη θέσπιση ειδικών ποινικών διατάξεων που θα προστατεύουν το έννομο αγαθό της σεξουαλικής αυτοδιάθεσης⁸⁸.

Επομένως, και ενόψει των ανωτέρω, η διάταξη του άρθρου 346 ΠΚ τυποποιεί ένα *suis generis* ποινικό αδίκημα, το οποίο αν και «δανείζεται» πολλούς όρους από τις διατάξεις περί προσωπικών δεδομένων, εντούτοις είναι σε πλήρη διάσταση από αυτά. Όπως παρατηρεί ο κ. Α. Χαραλαμπάκης, τα εγκλήματα του άρθρου 346 ΠΚ τελούν σε αληθή κατ' ιδέαν συρροή, καθώς πλήττονται διαφορετικά έννομα αγαθά, με τα επιμέρους αδικήματα του άρθρου 38 του Ν. 4624/2019⁸⁹.

2. Η Σχέση του άρθρου 346 ΠΚ με τη διάταξη των άρθρων 370B και 370Γ ΠΚ

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 370B ΠΚ «1. Όποιος κατά παράβαση μέτρου προστασίας και χωρίς δικαίωμα αποκτά πρόσβαση σε μέρος ή στο σύνολο συστήματος πληροφοριών ή σε ηλεκτρονικά δεδομένα τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή. Σε ιδιαίτερα ελαφρές περιπτώσεις η πράξη μένει ατιμώρητη. 2. Αν ο δράστης είναι στην υπηρεσία του νόμιμου κατόχου του συστήματος πληροφοριών ή των δεδομένων, η πράξη της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται μόνο αν απαγορεύεται ρητά από εσωτερικό κανονισμό ή από έγγραφη απόφαση του κατόχου ή αρμόδιου υπαλλήλου του. 3. Αν η πράξη της παραγράφου 1 αναφέρεται σε επιστημονικά ή επαγγελματικά απόρρητα επιχείρησης του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή. 4. Αν ο δράστης είναι στην υπηρεσία του νόμιμου κατόχου των στοιχείων καθώς και αν το απόρρητο είναι ιδιαίτερα μεγάλης οικονομικής αξίας, επιβάλλεται φυλάκιση και χρηματική ποινή. 5. Για την ποινική δίωξη των πράξεων των παραγράφων 1 και 4 απαιτείται έγκληση.».

⁸⁸ Βλ. Τσόλια, Ποινική προστασία προσωπικών δεδομένων, αποκλειστικά προσωπική δραστηριότητα και Revenge porn – με αφορμή την ΑΠ 686/2021 ΠοινΔικ 2022, σελ. 358 επ 89 Βλ. Α. Χαραλαμπάκη, ό.π., σελ. 216

Η παρούσα διάταξη τιμωρεί την αθέμιτη αντιγραφή, αποτύπωση, χρήση και αποκάλυψη σε τρίτο στοιχείων που αποτελούν κρατική, επιστημονικά ή επαγγελματικά απόρρητα ή απόρρητα επιχείρησης του δημοσίου ή του ιδιωτικού τομέα. Η εν λόγω εγκληματική συμπεριφορά μπορεί να εκδηλωθεί με τρεις τρόπους, δηλαδή με τη μορφή της χωρίς δικαίωμα και κατά παράβαση μέτρου προστασίας απόκτησης πρόσβασης σε μέρος ή στο σύνολο συστήματος πληροφοριών (α' μορφή τέλεσης, παρ. 1), (ii) με τη μορφή της χωρίς δικαίωμα και κατά παράβαση μέτρου προστασίας απόκτησης πρόσβασης σε ηλεκτρονικά δεδομένα (β' μορφή τέλεσης, παρ. 1) και (iii) με τη μορφή της χωρίς δικαίωμα και κατά παράβαση μέτρου προστασίας απόκτησης πρόσβασης σε μέρος ή στο σύνολο συστήματος πληροφοριών ή σε ηλεκτρονικά δεδομένα που αναφέρονται σε επιστημονικά ή επαγγελματικά απόρρητα επιχείρησης του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα (γ' μορφή τέλεσης, παρ. 3)⁹⁰.

Ομοίως, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 370Γ ΠΚ «Οποιος χωρίς δικαίωμα αποκτά πρόσβαση στο σύνολο ή τμήμα πληροφοριακού συστήματος ή σε στοιχεία που μεταδίδονται με συστήματα τηλεπικοινωνιών, παραβιάζοντας απαγορεύσεις ή μέτρα ασφαλείας που έχει λάβει ο νόμιμος κάτοχός του, τιμωρείται με φυλάκιση.».

Από τη συνοπτική επισκόπηση των δύο διατάξεων, αποτυπώνεται η πρόθεση του Έλληνα Νομοθέτη, να προβεί στην ποινικοποίηση των μορφών αθέμιτης / χωρίς δικαίωμα επέμβασης σε πληροφοριακό σύστημα (hacking). Παράλληλα, και από τη συγκριτική ανάγνωση των τριών διατάξεων (346 και 370Β - 370Γ ΠΚ), παρά το γεγονός ότι εύκολα μπορούν να συναχθούν οι μεταξύ τους διαφορές όσον αφορά στην ταυτότητα της εγκληματικής συμπεριφοράς, στο προστατευόμενο έννομο αγαθό και στις επαπειλούμενες ποινές, υφίστανται κοινά σημεία αναφοράς.

Ειδικότερα, η διάταξη του άρθρου 346 ΠΚ όπως αυτή τυποποιεί το αδίκημα της εκδικητικής πορνογραφίας, η οποία συνίσταται στην άνευ συναίνεσως του θύματος κοινολόγηση πορνογραφικού υλικού. Όπως προελέχθη, πρακτική δια της

⁹⁰ Βλ. Θ. Δαλακούρας, Ηλεκτρονικό Έγκλημα, Ουσιαστικές και Δικονομικές Όψεις, Νομική βιβλιοθήκη, Αθήνα 2023 σελ. 33

οποίας μπορεί να τελεσθεί η προκείμενη εγκληματική συμπεριφορά αποτελεί και η δίχως δικαίωμα επέμβαση σε πληροφοριακό σύστημα (hacking). Επομένως, οι προκείμενες εγκληματικές συμπεριφορές, σε περίπτωση ταυτόχρονης εκδήλωσής τους, μπορούν να τελούν σε συρροής.

VI. Ζητήματα Νομολογίας

1. Η στάση των Εθνικών Δικαστηρίων έναντι της Εκδικητικής Πορνογραφίας – Η περίπτωση της υπ' αριθμ. 686/2021 απόφασης του ΑΠ

Η ελληνική ποινική Δικαιοσύνη, τα τελευταία έτη έχει κληθεί να αποφανθεί επί πολλών περιστατικών εκδικητικής πορνογραφίας, καλούμενη να καλύψει τα τυχόν νομοθετικά κενά των υπό εφαρμογή διατάξεων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοια απόφασης συνιστά η υπ' αριθμ. 686/2021 απόφασή του Στ' Τμήματος του Αρείου Πάγου, το οποίο κλήθηκε να αποσαφηνίσει κατά πόσο στην έννοια της «βλάβης» της παραγράφου 4 του άρθρου 38 του Ν. 4624/2019 συγκαταλέγονται και η ηθικές / συναισθηματικές συνέπειες.

Ειδικότερα, και όσον αφορά στα πραγματικά περιστατικά της εν λόγω αποφάσεως⁹¹, κατηγορούμενος σύζυγος και γονέας ενός τέκνου σύνηψε εξωσυζυγικό ερωτικό δεσμό με το θύμα, συνάδελφό του. Στα πλαίσια του ερωτικού τους δεσμού το θύμα έτρεφε συναισθήματα πλήρους εμπιστοσύνης με τον κατηγορούμενο, ενώ εκείνος, όπως υπογραμμίστηκε από το κείμενο της εν λόγω αποφάσεως ασκούσε αποφασιστική επιρροή σε αυτό. Ως εκ τούτου, και λόγω των έντονων συναισθημάτων που έτρεφε η παθούσα για το πρόσωπο του κατηγορουμένου, αυτή ικανοποιούσε οποιαδήποτε επιθυμία του, μεταξύ των άλλων και της μαγνητοσκόπησης των ερωτικών του επαφών. Ο κατηγορούμενος, αντί να προβεί στη διαγραφή των εν θέματι πορνογραφικών υλικών προέβην επεξεργασία των αυτών δια της επέμβασης, αποθήκευσης και μεταφοράς τους σε ηλεκτρονικό υπολογιστή. Όταν η παθούσα αποφάσισε να διακόψει την ερωτική της σχέση με τον κατηγορούμενο και να συνεχίσει την ερωτική της ζωή με νέο σύντροφο, ο πρώτος, μέσω μηνυμάτων του, εκφόβιζε το θύμα ότι θα αναρτούσε

⁹¹ Βλ. αναλυτικότερα ΑΠ 686/2021 όπως έχει αναρτηθεί στην επίσημη ιστοσελίδα του Αρείου Πάγου

στο διαδίκτυο όλες τις ερωτικές τους στιγμές που είχαν καταγραφεί από τον ίδιο και διατηρούσε στην κατοχή. Προκειμένου να καταστήσει σαφή την ύπαρξη των επίμαχων πορνογραφικών υλικών θα απέστειλε στην παθούσα σχετικά στιγμιότυπα / εικόνες, τα οποία στη συνέχεια, θα τα τοιχοκολλούσε στη γειτονιά διαμονής της και θα τα διαμοίραζε στην εργασία της, προκειμένου να επιτύχει τον διασυρμό της. Μάλιστα, ο κατηγορούμενος, προέτρεψε το θύμα να προβεί σε πράξη αυτοχειρίας ώστε να αποφύγει τον δημόσιο διασυρμό του. Η παθούσα, αισθανόμενη υπό το καθεστώς της συναισθηματικής πίεσης της συμπεριφοράς του κατηγορουμένου διέπραξε δύο (2) απόπειρες αυτοκτονίας, οι οποίες οδήγησαν στην ψυχιατρική και ψυχολογική υποστήριξη τόσο της πρώτης όσο και των οικείων προσώπων αυτής. Γνώση των επίμαχων συνομιλιών μεταξύ θύματος και κατηγορούμενου έλαβε και ο πατέρας του πρώτου, ο οποίος διατηρούσε στα χέρια του κινητό της παθούσας. Εντέλει ο κατηγορούμενος ανήρτησε στο διαδίκτυο το επίμαχο πορνογραφικό υλικό, το οποίο, μάλιστα, είχε επεξεργαστεί, περαιτέρω, με την προσθήκη προσβλητικών σχολίων για το θύμα.

Ο ΑΠ, επικυρώνοντας την στάση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, έκρινε ότι η συμπεριφορά του κατηγορούμενου, παρά το γεγονός ότι δεν υφίσταται σκοπός παράνομου περιουσιακού οφέλους ή σκοπός πρόσκλησης περιουσιακής ζημίας στην πρώην σύντροφό του ύψους άνω των 120.000 ευρώ, υπάγεται στο πραγματικό των διατάξεων της διακεκριμένης παραλλαγής της παραγράφου 4 του άρθρου 38 του Ν. 4624/2019. Ειδικότερα, ο ΑΠ (καθώς και το Δευτεροβάθμιο Δικαστήριο) έκρινε ότι σκοπός του Νομοθέτη δεν ήταν απλώς η ποσοτικοποίηση της βλάβης που υφίσταται το θύμα από τη συμπεριφορά του δράστη. Αντιθέτως, πρώτιστος σκοπός του Νομοθέτη, ήταν να εντάξει στο προστατευτικό πλαίσιο της εν λόγω παραλλαγής την ηθική βλάβη που υφίσταται το θύμα υπογραμμίζοντας, αφενός, ότι στην αιτιολογική έκθεση του Ν. 4624/2019 προκύπτει σαφής βούληση του Νομοθέτη να διακρίνει τον σκοπό του δράστη ως προς το είδος της βλάβης του θύματος (περιουσιακής και ηθικής) και αφετέρου το ίδιο το προστατευόμενο έννομο αγαθό, δηλαδή το δικαίωμα στην πληροφοριακή αυτοδιάθεση του θύματος.

Η εν λόγω κρίση του ΑΠ αποτέλεσε σημείο έριδος για τη θεωρία. Συγκεκριμένα, κατά την Γ. Ναζίρη, η διακεκριμένη παραλλαγή της παραγράφου 4 αφορά και στις περιπτώσεις στις οποίες σκοπός του δράστη είναι η πρόκληση ηθικής βλάβης⁹². Η συγκεκριμένη κρίση βρίσκει έρεισμα από τη γραμματική ερμηνεία της διατάξεως της παραγράφου 4 του άρθρου 38, η οποία τυποποιεί κατά τρόπο διαζευκτικό το σκοπό της βλάβης και το σκοπό του περιουσιακού οφέλους ή της περιουσιακής ζημίας⁹³. Επιπρόσθετα, κατά την εν λόγω άποψη, η διακεκριμένη παραλλαγή του εγκλήματος δεν συνδέεται αναγκαστικά με την ποσοτικοποίηση του παράνομου περιουσιακού οφέλους (ή αντίστοιχα της ζημίας), αλλά πρωτίστως έχει σκοπό να προστατεύσει και μη “ποσοτικοποίησιμα” έννομα αγαθά, όπως αυτού της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης του υποκειμένου⁹⁴.

Στον αντίποδα της κρίσης του ΑΠ βρίσκεται ένα άλλο μέρος της θεωρίας, το οποίο υπογραμμίζει ότι αποκλειστικός σκοπός του δράστη του αδικήματος της παραγράφου 4 του άρθρου 38 του Ν. 4624/2019 συνιστά αποκλειστικά η προσκόμιση περιουσιακού οφέλους ή η πρόκληση περιουσιακής ζημίας. Επιχειρήματα της εν λόγω άποψης συνιστούν⁹⁵:

- α) Το γεγονός ότι ο ΠΚ στις διατάξεις των άρθρων 242 παρ. 3 (κακουργηματική νόθευση) και 216 παρ. 3 (κακουργηματική πλαστογραφία) χρησιμοποιεί πανομοιότυπη διατύπωση και για τις οποίες ουδέποτε έγινε λόγος για ηθική βλάβη

⁹² Βλ. Γ. Ναζίρη, Παρατηρήσεις στην ΑΠ (Ποιν) 686/2021 – Η ποινική αντιμετώπιση της γενετήσιας διαπόμπευσης, ο.π. σελ. 267 – 270.

⁹³ «...εάν είχε σκοπό να **προσπορίσει** στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό **όφελος** ή να προκαλέσει περιουσιακή **ζημία** σε άλλον ή να **βλάβει** άλλον...» Κατά την εν λόγω άποψη ο δράστης επιδιώκει είτε να προσκομίσει για τον ίδιο περιουσιακό όφελος είτε να προκαλέσει ηθική βλάβη στο θύμα.

⁹⁴Βλ. Γ. Ναζίρη, Παρατηρήσεις στην ΑΠ (Ποιν) 686/2021 – Η ποινική αντιμετώπιση της γενετήσιας διαπόμπευσης, ο.π. σελ. 269.

⁹⁵ Βλ. Γ. Βουγιούκου, Η Ποινική Αντιμετώπιση της Μη Συναινετικής Πορνογραφίας, Αθήνα 2022 σελ. 51-54 διαθέσιμο στη ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoai/di/frontend/el/browse/3261345#contents> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

- β) Στις διατάξεις όπου ο Νομοθέτης αξιώνει την πλήρωση όρου περί συνολικού οφέλους ή ζημίας αποτελεί πάγια συνήθεια να ορίζεται το ποσό του οφέλους ή της ζημίας (και όχι της βλάβης)
- γ) Σε περίπτωση που ο Νομοθέτης θέλησε να συμπεριλάβει και άλλου είδους βλάβης μετά τα ποσοτικά όρια θα έθετε κατά τρόπο διαζευκτικό την επέλευση ηθικής βλάβης στο θύμα
- δ) Η αξίωση συνολικής βλάβης ύψους τις 120.000 ευρώ δεν μπορεί να είναι συμβατή με τις τυχόν ηθικές συνέπειες της εγκληματικής συμπεριφοράς.
- ε) Η πληροφοριακή αυτοδιάθεση, ως προστατευόμενο έννομο αγαθό της διατάξεως δεν επιδέχεται οικονομικής αξιολόγησης, επομένως, και ενόψει του κακουργηματικού χαρακτήρα του εγκλήματος η αξίωση το ποσοτικού κριτηρίου συνιστά επιπρόσθετο όρο ποινικής απαξίωσης της πράξης.
- στ) Ο Νομοθέτης επέλεξε να καταργήσει και να μην επαναλάβει στη διάταξη του άρθρου 38 τον όρο «βλάβη τρίτου», όπως προβλέποταν στη διάταξη του άρθρου 22 του Ν. 2472/1997 και δια του οποίου θα μπορούσε να θεμελιωθεί η ηθική βλάβη του θύματος.
- ζ) Η ίδια αιτιολογική έκθεση του Ν. 4624/2019 θεσμοθετεί την κακουργηματική παραλλαγή λόγω της μεγάλης αξίας των προσωπικών δεδομένων.
- η) Η ΑΠ 686/2021 με την επέκταση της έννοιας της βλάβης έρχεται σε αντίθεση με τις θεμελιώδεις αρχές της αναλογικότητας, της αρχής κανένα έγκλημα καμία ποινή χωρίς νόμο, της αρχής «εν αμφιβολία υπέρ του κατηγορουμένου» και της απαγόρευσης της ερμηνείας διατάξεως, η οποία θέτει σε χειρότερη θέση τον κατηγορούμενο.

Ενόψει των ανωτέρω, γίνεται αντιληπτή η ασάφεια της διατάξεως της παραγράφου 4 του άρθρου 38 του Ν. 4624/2019 όσον αφορά στον ειδικότερο σκοπό του δράστη. Ανεξάρτητα, ωστόσο, από το γράμμα το πνεύμα της διατάξεως προκρίνεται η πρώτη άποψη, σύμφωνα με την οποία στο σκοπό του δράστη της διακεκριμένης παραλλαγής του βασικού εγκλήματος της παρ. 1 του άρθρου 38, συμπεριλαμβάνεται και η πρόκληση ηθικής βλάβης στο θύμα, η οποία και λόγω της μη δυνατότητας ποσοτικοποίησής της επαπειλεί τη μέγιστη δυνατή ποινή. Η

εν λόγω κρίση κρίνεται επιτακτική δεδομένου και του κενού νόμου, που υφίστατο (μέχρι θέσεως σε ισχύ της διατάξεως του άρθρου 346 ΠΚ) και προς ικανοποίηση του δικαιοπολιτικού σκοπού της διατάξεως.

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΤΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΤΟΥ ΚΑΝΑΔΑ

1. Εισαγωγή

Η ραγδαία εξάπλωση του εγκληματικού φαινομένου της εκδικητικής πορνογραφίας, καθώς και η σοβαρότητα των συνεπειών που υφίστανται τα θύματα αυτή, τόσο προσωπικά όσο και κοινωνικά, έχει οδηγήσει πλείστες έννομες τάξεις στην υιοθέτηση ειδικών νομοθετικών διατάξεων σχετικά με την καταστολή και την πρόληψη του εγκληματικού φαινομένου, ιδίως μέσω του αποτρεπτικού χαρακτήρα των επιβαλλόμενων ποινών.

Το μοτίβο των νομοθετικών επιλογών ποινικοποίησης της υπό εξέταση συμπεριφοράς μπορεί να διακριθεί σε δύο περιπτώσεις. Ο πιο συνήθης τρόπος άπτεται στην υιοθέτηση και τυποποίηση αυτοτελών - ανεξάρτητων αξιόποινων⁹⁶, δηλαδή στην θεσμοθέτηση *suis generis* εγκλημάτων. Ωστόσο, σε αρκετές έννομες τάξεις, ελλείψει ειδικών διατάξεων, η προστασία λαμβάνει χώρα δια της υπαγωγής της εγκληματικής συμπεριφοράς σε υφιστάμενες διατάξεις περί την ποινική προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Ακροθιγώς, όσον αφορά στο προστατευόμενο έννομο αγαθό αποτυπώνονται διαφοροποιήσεις μεταξύ των αλλοδαπών εννόμων τάξεων, με μερικές εξ αυτών να υιοθετούν μια αυστηρότερη στάση έναντι του αδικήματος, θεωρώντας ως έννομο αγαθό της σεξουαλικής αυτοδιάθεσης του θύματος⁹⁷ και άλλες την ιδιωτική ζωή του⁹⁸.

Στο παρόν κεφάλαιο, θα ακολουθήσει μια συνοπτική παρουσίαση του προτύπου που τηρεί και εφαρμόζει η Ομοσπονδιακή έννομη τάξη του Καναδά, η οποία, ομοίως με την ελληνική έννομη τάξη, και εκτός τοπικής εφαρμογής των διατάξεων

⁹⁶ τέτοια παραδείγματα συνιστούν ως επί το πλείστον ευρωπαϊκές έννομες τάξεις και οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και το Ηνωμένο Βασίλειο

⁹⁷ Χαρακτηριστικά παραδείγματα οι έννομες τάξεις του Ηνωμένου Βασιλείου και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Βλ. Α. Γιαννάκη, Η Μη Συναινετική Πορνογραφία στην Ελληνική Έννομη Τάξη, *The Art of Crime*, ο.π. σελ. 166.

⁹⁸ Λ.χ. Γερμανία, όπου το αδίκημα της εκδικητικής πορνογραφίας τυποποιείται με το άρθρο 201a του Γερμανικού Ποινικού Κώδικα, το οποίο είναι ενταγμένο στο 15ο Κεφαλαίου αυτού, δηλαδή στην ομάδα των αδικημάτων στρεφόμενα κατά της προσωπικής και ιδιωτικής ζωής

του ΓΚΠΔ, προέβην σχετικά πρόσφατα⁹⁹ στην υιοθέτηση διάταξης, δυνάμει της οποίας τυποποιείται, αυτοτελώς, *suis generis*, το αδίκημα της μη συναινετικής πορνογραφίας.

2. Το άρθρο 162.1 του Καναδικού Ποινικού Κώδικα

Τον Δεκέμβριο του έτους 2014, με νομοθετική πρωτοβουλία¹⁰⁰ της ομοσπονδιακής κυβέρνησης κατά του διαδικτυακού εκφοβισμού -- και με αφορμή τον θάνατο δύο νεαρών γυναικών, προσωπικές εικόνες των οποίων κοινοποιήθηκαν στο Διαδίκτυο χωρίς τη συγκατάθεσή τους, εισήχθησαν, για πρώτη φορά, στην καναδική έννομη τάξη διατάξεις αναφορικά με την τυποποίηση του αδικήματος της μη συναινετικής πορνογραφίας, καθώς και συμπληρωματικές τροποποιήσεις για την εξουσιοδότηση της αφαίρεσης τέτοιων εικόνων από το Διαδίκτυο και την ανάκτηση δαπανών που πραγματοποιήθηκαν για την αφαίρεση τέτοιων εικόνων, τη δήμευση περιουσίας που χρησιμοποιείται στο διάπραξη του αδικήματος, έκδοση διαταγής αναγνώρισης για την αποτροπή της διανομής τέτοιων εικόνων και τον περιορισμό της χρήσης υπολογιστή ή Διαδικτύου από καταδικασθέντα δράστη¹⁰¹.

Ειδικότερα, διαμορφώθηκε η διάταξη του άρθρου 162.1¹⁰² σύμφωνα με την οποία «(1) Καθένας που εν γνώσει του δημοσιεύει, διανέμει, μεταδίδει, πουλά, διαθέτει ή

⁹⁹ Αφορμή της διατάξεως αποτέλεσε η αυτοκτονία δύο εφήβων - θυμάτων εκφοβισμού στο διαδίκτυο βλ. A. Bonnie, Revenge porn and sext crimes: Canada sees more than 5,000 police cases as law marks 5 years διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.cbc.ca/news/canada/saskatchewan/revenge-porn-and-sext-crimes-canada-sees-more-than-5-000-police-cases-as-law-marks-5-years-1.5405118> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

¹⁰⁰ Προστασία των Καναδών από το Έγκλημα στο Διαδίκτυο (Protecting Canadians from Online Crime Act)

¹⁰¹ Βλ. https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/annualstatutes/2014_31/page-1.html [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

¹⁰² **162.1 (1)** Everyone who knowingly publishes, distributes, transmits, sells, makes available or advertises an intimate image of a person knowing that the person depicted in the image did not give their consent to that conduct, or being reckless as to whether or not that person gave their consent to that conduct, is guilty **(a)** of an indictable offence and liable to imprisonment for a term of not more than five years; or **(b)** of an offence punishable on summary conviction. **(2)** In this section, *intimate image* means a visual recording of a person made by any means including a photographic, film or video recording, **(a)** in which the person is nude, is exposing his or her genital organs or anal region or her breasts or is engaged in explicit sexual activity; **(b)** in respect of which, at the time of the recording, there were circumstances that gave rise to a reasonable expectation of privacy; and **(c)** in respect of which the person depicted retains a reasonable expectation of privacy at the time the offence is committed. **(3)** No person shall be convicted of

διαφημίζει μια προσωπική εικόνα ενός ατόμου γνωρίζοντας ότι το πρόσωπο που απεικονίζεται στην εικόνα δεν έδωσε τη συγκατάθεσή του σε αυτή τη συμπεριφορά ή είναι απερίσκεπτος ως προς το αν ή όχι αυτό το άτομο έδωσε τη συγκατάθεσή του σε αυτή τη συμπεριφορά, είναι ένοχο (α) για αδίκημα που μπορεί να κατηγορηθεί και υπόκειται σε φυλάκιση για περίοδο που δεν υπερβαίνει τα πέντε έτη· ή (β) αδίκημα που τιμωρείται με συνοπτική καταδίκη.»

(2) Σε αυτή την ενότητα, ως οικεία εικόνα νοείται η οπτική καταγραφή ενός ατόμου που γίνεται με οποιοδήποτε μέσο, συμπεριλαμβανομένης της εγγραφής φωτογραφίας, ταινίας ή βίντεο, (α) όταν το άτομο είναι γυμνό, εκθέτει τα γεννητικά του όργανα ή την περιοχή του πρωκτού ή το στήθος του ή συμμετέχει σε σαφή σεξουαλική δραστηριότητα· (β) για τα οποία, κατά τη στιγμή της καταγραφής, υπήρχαν περιστάσεις που δημιουργήσαν εύλογη προσδοκία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής· και (γ) για το οποίο το εικονιζόμενο πρόσωπο διατηρεί εύλογη προσδοκία ιδιωτικού απορρήτου τη στιγμή που διαπράττεται το αδίκημα.

(3) Κανένα πρόσωπο δεν μπορεί να καταδικαστεί για αδίκημα σύμφωνα με το άρθρο αυτό εάν η συμπεριφορά που αποτελεί αντικείμενο της κατηγορίας εξυπηρετεί το δημόσιο καλό και δεν εκτείνεται πέρα από αυτό που εξυπηρετεί το δημόσιο καλό.

(4) Για τους σκοπούς του εδαφίου (3), (α) είναι ζήτημα δικαίου εάν η συμπεριφορά εξυπηρετεί το δημόσιο καλό και εάν υπάρχουν αποδείξεις ότι η υποτιθέμενη συμπεριφορά υπερβαίνει αυτό που εξυπηρετεί το δημόσιο καλό, αλλά είναι πραγματικό ζήτημα εάν η συμπεριφορά εκτείνεται ή όχι πέρα από υπηρετεί το δημόσιο καλό· και (β) τα κίνητρα ενός κατηγορούμενου είναι άσχετα.

Η εγκληματική συμπεριφορά της εκδικητικής πορνογραφίας, στην καναδική έννομη τάξη αποτυπώνεται επισήμως με τον όρο «Μη συναινετική Διανομή

an offence under this section if the conduct that forms the subject-matter of the charge serves the public good and does not extend beyond what serves the public good.(4) For the purposes of subsection (3), (a) it is a question of law whether the conduct serves the public good and whether there is evidence that the conduct alleged goes beyond what serves the public good, but it is a question of fact whether the conduct does or does not extend beyond what serves the public good; and (b) the motives of an accused are irrelevant.

Προσωπικών Εικόνων»¹⁰³ή «παρενόχληση στον κυβερνοχώρο»¹⁰⁴. Η εν λόγω διατύπωση κρίθηκε ως δέουσα καθώς, εν αντιθέσει με τον όρο «εκδικητική πορνογραφία»¹⁰⁵ δεν εστιάζει στη δράση του θύματος ή στα κίνητρα του δράστη (τα οποία συχνά δεν άπτονται στην εκδίκηση), αλλά εστιάζει στην έλλειψη συναίνεσης από το θύμα για την εγγραφή ή/και τη διανομή του επίμαχου υλικού.

Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 162.1 του καναδικού Ποινικού Κώδικα τυποποιεί το αδίκημα της Μη Συναινετικής Διάδοσης Οικείων Εικόνων, ποινικοποιώντας ένα ευρύ φάσμα συμπεριφορών, τόσο άμεσων πράξεων, ήτοι της δημοσίευσης, διανομής, μετάδοσης και πώλησης, όσο και έμμεσων, δηλαδή στη διάθεση και διαφήμιση των οπτικοακουστικών μέσων. Παρατηρείται, επομένως και εν αντιθέσει με τις διατάξεις του ελληνικού ποινικού κώδικα, τιμωρούνται ειδικώς και αυτοτελώς οι πράξεις διευκόλυνσης τελέσεως του αδικήματος, χωρίς να είναι αναγκαία η παραπομπή και η εφαρμογή των διατάξεων περί συμμετοχής στο έγκλημα.

Επιπρόσθετα, και σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 162.1., οι εικόνες δεν χρειάζεται να είναι σεξουαλικές ή γυμνές, αλλά μπορεί να είναι μια εικόνα «οικείας»¹⁰⁶ φύσης. Σύμφωνα με τον καναδικό Ποινικό Κώδικα ως «οικεία εικόνα» νοείται η καταγραφή, η οποία συνίσταται στην εγγραφή φωτογραφίας, ταινίας ή βίντεο (φυσική ή ψηφιακή) και έχει «οικείο» χαρακτήρα, πράγμα που σημαίνει ότι το άτομο που απεικονίζεται είναι είτε γυμνό, εκθέτοντας τα γεννητικά του όργανα είτε συμμετέχει σε σαφή σεξουαλική δραστηριότητα.

Η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 162.1. ορίζει ότι η οπτική καταγραφή ενός ατόμου μπορεί να γίνει " με οποιοδήποτε μέσο ", συμπεριλαμβανομένης και της

¹⁰³ Non-Consensual Distribution of Intimate Images

¹⁰⁴ Άλλοι όροι που χρησιμοποιούνται για να εξηγήσουν αυτή τη μορφή βίας περιλαμβάνουν: σεξουαλική εκμετάλλευση ή εκβιασμό, όπου κάποιος εκβιάζει ένα άλλο άτομο απειλώντας να αποκαλύψει σαφείς εικόνες. και e-venge, που αναφέρονται στην ηλεκτρονική διανομή

¹⁰⁵ Έχει ομοίως ασκηθεί κριτική κατά του όρου "εκδικητική πορνογραφία", καθώς υπονοεί ότι η εγκληματική συμπεριφορά του δράστη είναι απότοκο πράξη του ίδιου του θύματος, ως εκ τούτου η συγκατάθεση αυτού είναι περιττή.

¹⁰⁶ Μετάφραση του όρου «Intimate»

ζωντανής μετάδοσης (FaceTime)¹⁰⁷ με τη στιγμιαία¹⁰⁸ μετάδοση και προβολή εικόνας ή βίντεο.

Περαιτέρω, το οπτικοακουστικό μέσο πρέπει να έχει καταγραφεί σε συνθήκες που δημιούργησαν στο θύμα εύλογες προσδοκίες συνθηκών ιδιωτικότητας¹⁰⁹. Η προσδοκία της ιδιωτικότητας, δε, είναι ανεξάρτητη με το χαρακτήρα (δημόσιος ή ιδιωτικός) του χώρου στο οποίο το θύμα καταγράφεται. Η παραβίαση της ιδιωτικότητας εξαρτάται από πλείστους παράγοντες, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται η τοποθεσία του ατόμου, η μορφή της υποτιθέμενης παραβίασης της ιδιωτικής ζωής, η φύση της θέασης ή της καταγραφής, η δραστηριότητα που εκτελεί το άτομο την ώρα της παρατήρησης ή της καταγραφής ή καταγράφεται και το τμήμα και το μέρος του σώματος του ατόμου που καταγράφεται¹¹⁰.

Δεδομένης της τελευταίας παρατήρησης, γίνεται αντιληπτό ότι ως προστατευόμενο έννομο αγαθό, το Καναδικό Κοινοβούλιο προχώρησε στη θέσπιση του αδικήματος της Μη Συναινετικής Διανομής Οικείων Εικόνων για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και της σεξουαλικής ακεραιότητας των ατόμων¹¹¹.

Επομένως, και ενόψει των ανωτέρω συνάγεται ότι προκειμένου να πληρωθεί το αξιόποινο του άρθρου 162.1 πρέπει ο κατηγορούμενος να διανείμει εν γνώσει τις οικείες καταγραφές και χωρίς την συναίνεση του απεικονιζόμενου ατόμου ή να είναι απερίσκεπτος ως προς αυτό τα αποτελέσματα της εγκληματικής συμπεριφοράς του. Η έννοια της απερίσκεψιας αναφέρεται στην υποκειμενική

¹⁰⁷ Βλ. Υπόθεση R. v Walsh, 2021 ONCA 43 (par. 57-72 διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://canliiconnects.org/en/cases/1995canlii4273> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

¹⁰⁸ μετά την παρέλευση δεν είναι δυνατή επαναπροβολή χωρίς εξωτερική - περαιτέρω επενέργεια του λήπτη

¹⁰⁹ Βλ. Υπόθεση R. v. JARVIS σελ. 7 διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.canlii.org/en/ca/scc/doc/2019/2019scc10/2019scc10.pdf> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

¹¹⁰ Βλ. Υπόθεση R. v. JARVIS σελ. 8 διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.canlii.org/en/ca/scc/doc/2019/2019scc10/2019scc10.pdf> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

¹¹¹ Βλ. Υπόθεση R. v. JARVIS σελ. 3 διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.canlii.org/en/ca/scc/doc/2019/2019scc10/2019scc10.pdf> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

δυνατότητα γνώσης του δράστη, αφενός, με τον αποδοκιμαστέο από το δίκαιο χαρακτήρα της πράξης του και αφετέρου των συνεπειών αυτής¹¹². Είναι, με άλλα λόγια, συμπεριφορά εκείνου που βλέπει τον κίνδυνο και παίρνει την ευκαιρία.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ενώ το αδίκημα της μη συναινετικής διανομής οικείων εικόνων εισήχθη με το νόμο περί προστασίας των Καναδών από το διαδικτυακό έγκλημα, το αδίκημα δεν περιορίζεται στη δημοσίευση στο διαδίκτυο. Στο πραγματικό της εν λόγω διατάξεως υπάγονται και οι μη ψηφιακές μορφές δημοσίευσης, διανομής κ.λπ.

Ωστόσο, ο καναδικός Ποινικός Κώδικας, και εν αντιθέσει με τον ελληνικό, θεσμοθετεί ειδικούς λόγους άρσης του αξιόποινου χαρακτήρα της εγκληματικής συμπεριφοράς. Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 162.1 στις περιπτώσεις εκείνες η συμπεριφορά του δράστη, παρά το γεγονός ότι συνιστά το πραγματικό της διατάξεως του άρθρου 162.1, υπηρετεί το δημόσιο συμφέρον και δεν κατατείνει σε άλλα δεν επιβάλλεται ποινή. Για παράδειγμα, ένα άτομο που αναφέρει ενώπιον της Αστυνομίας περιστατικό μη συναινετικής διανομής οικείων εικόνων, δεν θα κατηγορηθεί για το αδίκημα εάν στην αναφορά του γνωστοποιήσει στις αρχές τις επίμαχες καταγραφές. Άλλες περιπτώσεις για τις οποίες θα μπορούσε να εφαρμοστεί ο προκείμενος λόγος αποκλεισμού του αξιόποινου χαρακτήρα της πράξεως είναι η συμμετοχή σε εργασία με πολιτικό ή φιλοσοφικό περιεχόμενο, η προαγωγή εκφραστικής ή ψυχολογικής ευεξίας και η ενίσχυση της σεξουαλικής ταυτότητας κάποιου με τρόπους που δεν συνεπάγονται βλάβη σε άλλους¹¹³.

Τέλος, όσον αφορά στο πλαίσιο ποινής που επαπειλεί ο καναδικός Ποινικός Κώδικας, το αδίκημα της μη συναινετικής διανομής οικείων εικόνων είναι ένα υβριδικό αδίκημα. Αυτό σημαίνει ότι ο Καναδάς εφαρμόζει δύο μέτρα ποινικής απαξίας του εγκλήματος, με το πρώτο να επισύρει μέγιστη ποινή φυλάκισης τα πέντε (5) έτη¹¹⁴ και το δεύτερο να αφορά στην επιβολή μικρότερων ποινών

¹¹² <https://www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/other-autre/cndii-cdncii/p6.html> υποσημείωση

¹¹³

Βλ.

Υποσημείωση

9

https://lop.parl.ca/sites/PublicWebsite/default/en_CA/ResearchPublications/LegislativeSummaries/412C13E#txt9 [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

¹¹⁴ άρθρο 162.1 (1) (α)

φυλάκισης (μέχρι 2 έτη), στην χορήγηση ανασταλτικού χαρακτήρα της ποινή ή/και απαγορευτικών μέτρων καθώς και μικρότερων προστίμων (μέχρι 5.000 καναδικά δολάρια)¹¹⁵¹¹⁶. Χαρακτηριστικό παράδειγμα απαγορευτικών μέτρων τίθεται με τη διάταξη του άρθρου 162.2, σύμφωνα με το οποίο το Δικαστήριο μπορεί να απαγορεύει, με απόφασή του, τον δράστη να χρησιμοποιεί το Διαδίκτυο ή άλλο ψηφιακό δίκτυο.

3. Διαφοροποιήσεις με την Ελληνική Ποινική διάταξη

Από την επισκόπηση των δύο (2) νομοθετικών διατάξεων, εύκολα μπορούν να συναχθούν οι διαφοροποιήσεις που υφίστανται μεταξύ των υπό εξέταση εννόμων τάξεων αναφορικά με την ποινική απαξία της εγκληματικής συμπεριφοράς. Οι αποκλίσεις, μάλιστα, εντοπίζονται τόσο σε δογματικό επίπεδο όσο σε επίπεδο περιγραφής των ειδικότερων απαιτήσεων πλήρωσης της ειδικής υπόστασης εκάστοτε αδικημάτων.

Αρχικώς, η επιλογή της καναδικής έννομης τάξης να τιλοφορήσει το αδίκημα του άρθρου 162.1 ως «Μη Συναινετική Διανομή Οικείων Εικόνων»¹¹⁷ κρίνεται ως ορθή, καθώς επικεντρώνεται στο βασικό χαρακτηριστικό της εγκληματικής συμπεριφοράς, δηλαδή στην απουσία της συναίνεσης του θύματος. Αντιθέτως, ο Έλληνας Νομοθέτης προτίμησε να επιλέξει την εσφαλμένη, κατά τα ανωτέρω, διατύπωση «Εκδικητική Πορνογραφία», η οποία αποτέλεσε αντικείμενο έντονης αμφισβήτησης και κριτικής από τη θεωρία, καθώς φωτίζει λάθος περιοχές της εγκληματικής συμπεριφοράς μετατοπίζοντας το κέντρο βάρους της στα κίνητρα του δράστη και όχι στις ειδικότερες συνθήκες τελέσεως αυτής, δηλαδή στην απουσία συγκατάθεση του θύματος.

Οι δύο διατάξεις, αν και ταυτίζονται ως προς την ποινική απαξία της διανομής¹¹⁸ του πορνογραφικού υλικού, παρουσιάζουν ανομοιογένειες αναφορικά με τις αξιόποινες πράξεις, οι οποίες συνιστούν τους όρους του πραγματικού της υπό εξέταση εγκληματικής συμπεριφοράς. Ειδικότερα η ελληνική διάταξη του άρθρου 346 ΠΚ τιμωρεί ρητώς και την πράξη της καταγραφής των προσωπικών στιγμών, χωρίς της συναίνεση του θύματος. Αντιθέτως, ο Καναδάς στην διάταξη του άρθρου

¹¹⁵ Σύστημα συνοπτικής καταδίκης, άρθρο 787 Καναδικού Ποινικού Κώδικα Βλ. https://pardonsandwaivers.com/summary-offence/?gad=1&gclid=Cj0KCOjw9MCnBhCYARIsAB1WQVUUqr7FJZIMVIXRRZdO8MKc9kn97FcFUAKae9MUjDuaV_ZQAjVzPuUaAj88EALw_wcB [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

¹¹⁶ Βλ. <https://mydefence.ca/how-to-defend-revenge-porn/> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

¹¹⁷ ακριβέστερα **Publication, etc., of an intimate image without consent** Βλ. <https://www.canlii.org/en/ca/laws/stat/rsc-1985-c-c-46/latest/rsc-1985-c-c-46.html> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

¹¹⁸ και των άλλων ταυτόσημων πράξεων

162.1. δεν φαίνεται να τιμωρεί, ρητώς, και την πράξη της άνευ συγκαταθέσεως καταγραφής. Η εν λόγω αξιόποινη συμπεριφορά τυποποιείται αυτοτελώς με τη διάταξη του άρθρου 162¹¹⁹ του καναδικού Ποινικού Κώδικα περί ηδονοβλεψίας, σύμφωνα με την οποία απαγορεύεται ρητά μη συναινετική, κρυφή προβολή, φωτογράφιση ή βιντεοσκόπηση άλλου ατόμου που έχει εύλογες προσδοκίες για το απόρρητο. Αξίζει, ωστόσο, να υπογραμμισθεί ότι Ποινικά Δικαστήρια του Καναδά έχουν θεωρήσει ότι στις περιπτώσεις εκείνες που το θύμα καταγράφεται εν αγνοία του και χωρίς της συναίνεση του εν στιγμή σεξουαλικής συννευρέσεως (για την οποία υφίσταται συναίνεση) του με τον δράστη, συνιστούν σεξουαλική κακοποίηση¹²⁰.

Επιπρόσθετα, ο καναδικός Ποινικός Κώδικας στη διάταξη του άρθρου 162.1. τιμωρεί τόσο τις άμεσες πράξεις του δράστη (δημοσίευση, μετάδοση, πώληση) όσο και έμμεσες, οι οποίες συνίστανται στη διευκόλυνση επέλευσης των πρώτων (διάθεση και διαφήμιση). Αντιθέτως, ο ελληνικός Ποινικός Κώδικας, στο άρθρο 346 υιοθετεί μια πιο γενική προσέγγιση τιμωρώντας κάθε πράξη κοινολόγησης, ανεξάρτητα από τον άμεσο ή έμμεσο χαρακτήρα αυτής. Όσον αφορά δε στις πράξεις πώλησης- κατά τον καναδικό ΠΚ - το άρθρο 346 καθιερώνει διακεκριμένη παραλλαγή του εγκλήματος για τις περιπτώσεις εκείνες που ο δράστης με τη συμπεριφορά του αποσκοπεί στην κτήση περιουσιακού οφέλους (346 παρ. 3 (δ) ΠΚ).

Βασική διαφορά μεταξύ των δυο εννόμων τάξεων αποτελεί το προστατευόμενο έννομο αγαθό των εκάστοτε διατάξεων. Ο Έλληνας Νομοθέτης, βάζοντας τέλος στις θεωρίες περί του προστατευόμενου αγαθού, υπήγαγε, ορθώς κατά την εκτίμηση του γράφοντος, το αδίκημα της εκδικητικής πορνογραφίας στην ομάδα εκείνη των αξιόποινων συμπεριφορών που στρέφονται κατά της γενετήσιας ελευθερίας του θύματος, όπως αυτή εκδηλώνεται με τη σεξουαλική αυτοδιάθεση του θύματος. Από την άλλη πλευρά, ο Καναδός Νομοθέτης θεώρησε ότι η εγκληματική συμπεριφορά θίγει την δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή του θύματος,

¹¹⁹ **162 (1)** Every one commits an offence who, surreptitiously, observes — including by mechanical or electronic means — or makes a visual recording of a person who is in circumstances that give rise to a reasonable expectation of privacy, if **(a)** the person is in a place in which a person can reasonably be expected to be nude, to expose his or her genital organs or anal region or her breasts, or to be engaged in explicit sexual activity; **(b)** the person is nude, is exposing his or her genital organs or anal region or her breasts, or is engaged in explicit sexual activity, and the observation or recording is done for the purpose of observing or recording a person in such a state or engaged in such an activity; or **(c)** the observation or recording is done for a sexual purpose

¹²⁰ Το Δικαστήριο του Οντάριο έκρινε κατηγορούμενο ως ένοχο για σεξουαλική κακοποίηση των θυμάτων υποστηρίζοντας ότι η συναίνεση των τελευταίων είναι προϊόν απάτης. Βλ. <https://www.ctvnews.ca/canada/is-it-sexual-assault-to-secretly-record-intimate-encounter-ottawa-case-sparks-debate-1.6522758> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

γεγονός το βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με τον πλημμεληματικό χαρακτήρα της πράξεως, καθώς και το είδος και των εύρος των επαπειλούμενων ποινών.

Τόσο το άρθρο 162.1. παράγραφος 1 (α) του καναδικού ΠΚ όσο και το άρθρο 346 παράγραφος 1 του ελληνικού ΠΚ, επαπειλούν για τις περιγραφόμενες συμπεριφορές μέγιστη ποινή φυλάκισης ύψους πέντε ετών, καθιστώντας έτσι τα αδικήματα πλημμεληματικού χαρακτήρα. Ωστόσο, υφίστανται διαφοροποιήσεις ως προς την πρόβλεψη προνομιούχων και διακεκριμένων παραλλαγών των βασικών αδικημάτων.

Ειδικότερα η διάταξη του άρθρου 162.1 παράγραφος 1 (β) για τις ήσσονος σημασίας προσβολές επαπειλεί ποινή φυλάκισης μέχρι δύο έτη, η οποία δύναται να λάβει ανασταλτικό χαρακτήρα, πρόστιμο ύψους μέχρι 5.000 καναδικά δολάρια, καθώς και άλλα μέτρα (όπως λόγω χάρη απαγόρευση χρήσης του διαδικτύου). Ομοίως στο άρθρο 346 στην παράγραφο 2 προβλέπει επιβολή ποινή μέγιστης ενός έτους για τον δράστη που απειλεί ότι θα προβεί στην τέλεση των πράξεων της παραγράφου 1. Συνάμα, και σε αντίθεση με την καναδική έννομη τάξη, το άρθρο 346 τυποποιεί και διακεκριμένες παραλλαγές του βασικού αδικήματος, η πλήρωση των οποίων προσδίδει κακουργηματικό χαρακτήρα, επισύροντας ποινή καθείρξεως μέχρι 8 έτη (για την περίπτωση της παραγράφου 3) και μέχρι 10 έτη (για την περίπτωση της παραγράφου 4).

Η επιλογή του Καναδού Νομοθέτη αναφορικά με την υιοθέτηση ενός πλημμεληματικού πλαισίου ποινής, το μέγιστος ύψος της οποίας δεν μπορεί να υπερβεί τα πέντε έτη, γεννά έντονα ερωτήματα σχετικά με το κατά πόσο ελήφθησαν υπόψη, κατά τη θεσμοθέτηση του άρθρου 162.1., οι συνέπειες της εγκληματικής συμπεριφοράς στο θύμα, καθώς και η έκταση αυτών. Μάλιστα, ο πλημμεληματικός χαρακτήρας της εν λόγω διάταξης φαίνεται να έρχεται σε αντίθεση με αποφάσεις δικαιοδοτικών οργάνων του Καναδά, οι οποίες επεκτείνουν το αξιόποιο πλείστων ποινικών διατάξεων, άλλοτε στη σωστή κατεύθυνση¹²¹ και άλλοτε εσφαλμένα¹²².

Τέλος, και σε επίπεδο αξιόποινου, ο καναδικός Ποινικός Κώδικας υιοθετεί, όπως προελέχθη, ειδικό λόγο μη επιβολής ποινής στον δράστη όταν η πράξη του δικαιολογείται από το δημόσιο συμφέρον («δημόσιο καλό»). Αντιθέτως, ο

¹²¹ Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοια επέκτασης συνιστά η απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου του Καναδά έκρινε ότι η αφαίρεση προφυλακτικού χωρίς τη γνώση του συντρόφου μπορεί να ακυρώσει τη συγκατάθεσή του στη σεξουαλική πράξη. Βλ. <https://www.ctvnews.ca/canada/is-it-sexual-assault-to-secretly-record-intimate-encounter-ottawa-case-sparks-debate-1.65227> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

¹²² Περίπτωση κατά την οποία το Ανώτατο Δικαστήριο του Καναδά έχει αποφανθεί ότι η μη αποκάλυψη ότι κάποιος είναι ομοφυλόφιλος, όταν υφίσταται βασίμη πιθανότητα μετάδοσης, μπορεί να στοιχειοθετηθεί σεξουαλική επίθεση κατά του θύματος. Βλ. <https://www.ctvnews.ca/canada/is-it-sexual-assault-to-secretly-record-intimate-encounter-ottawa-case-sparks-debate-1.65227> [τελευταία πρόσβαση στις 01/09/2023]

ελληνικός Ποινικός Κώδικας δεν προβλέπει στο άρθρο 346 ειδικό λόγο άρσης του αξιοποίνου χαρακτήρα της πράξεως του δράστη, αλλά τυγχάνουν εφαρμογής οι διατάξεις του γενικού μέρους του ΠΚ.

<p style="text-align: center;">ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗΣ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ</p>		
	άρθρο 346 ΠΚ	άρθρο 162.1. Καναδικού ΠΚ
Τίτλος	Εκδικητική Πορνογραφία	Μη Συναινετική Διανομή Οικείων Εικόνων
Προστατευόμενο έννομο Αγαθό	Γενετήσια Ελευθερία (Σεξουαλικός Αυτοκαθορισμός)	Ιδιωτική ζωή (και κατ' επέκταση σεξουαλική ταυτότητα)
Τυποποίηση Πράξεων	Κάθε πράξη κοινολόγησης	Άμεσες και Έμμεσες πράξεις
Χαρακτηρισμός Αδικήματος	Πλημμέλημα στη βασική μορφή του Κακούργημα οι διακεκριμένες παραλλαγές αυτού.	Πλημμέλημα
Διακεκριμένες Παραλλαγές του βασικού αδικήματος	περιγραφόμενες περιπτώσεις στις διατάξεις των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 346 ΠΚ	Δεν υφίστανται
Επαπειλούμενη Ποινή	Φυλάκιση μέχρι 3 έτη και Χρηματική Ποινή (346 παρ. 1 ΠΚ) Φυλάκιση μέχρι 1 έτος (346 παρ. 2 εδ' α ΠΚ) Κάθειρξη μέχρι 8 έτη και χρηματική ποινή (346 παρ. 3 ΠΚ) Κάθειρξη μέχρι 10 έτη (8346 παρ. 4 ΠΚ)	Φυλάκιση μέχρι 5 έτη [162.1. παρ. 1 (α)] Συνοπτική Καταδίκη [άρθρο 162.1. παρ. 1 (β) σε συνδυασμό με άρθρο 787]: φυλάκιση μέχρι 2 έτη ή πρόστιμο (έως 5.000 καναδικά δολάρια), επανορθωτικά μέτρα
Λόγος Άρσης Αξιοποίνου	Δεν υφίστανται. Εφαρμόζονται οι διατάξεις του Γενικού Μέρους του ΠΚ	Λόγοι δημοσίου συμφέροντος («δημόσιο καλό»)

Συνοψίζοντας, παρά το γεγονός ότι από την πρώτη ανάγνωση των δύο διατάξεων μπορεί να συνάγει κανείς τον κοινό στόχο που είχε κατά νου τόσο ο Έλληνας όσο και ο Καναδός Νομοθέτη αναφορικά με την τυποποίηση του αδικήματος της μη συναινετικής πορνογραφίας, εντούτοις παρατηρούνται εν γενείς διαφοροποιήσεις, οι οποίες μπορούν να δικαιολογηθούν από και από την ισχύ του ΓΚΠΔ.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Παρόλη την καθυστέρηση της νομοθετικής διευθέτησης του φαινομένου της μη συναινετικής πορνογραφίας, ο Νομοθέτης, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των πράξεων αυτών, με τη θέσπιση της νέας ειδικής διάταξης του άρθρου 346 ΠΚ κατάφερε αφενός να καταστείλει τις εν λόγω συμπεριφορές, και αφετέρου, κατόρθωσε να επιλύσει πολλά από τα ερμηνευτικά ζητήματα που είχαν ανακύψει από την προσπάθεια εφαρμογής του Ν. 4624/2019 περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε αυτές τις περιπτώσεις. Η υπαγωγή του εγκλήματος στην κατηγορία εκείνων που στρέφονται κατά της γενετήσιας ελευθερίας, αποτελεί μια πιο ρεαλιστική προσέγγιση και εύστοχη κίνηση του νομοθέτη.

Η εξέλιξη της τεχνολογίας και η ενσωμάτωσή της σε διάφορες εκφάνσεις της καθημερινότητας, έχει δημιουργήσει μια νέα πραγματικότητα ακόμα και στην ερωτική - σεξουαλική ζωή των ανθρώπων. Στο πλαίσιο αυτής της νέας μορφής σεξουαλικής δραστηριότητας με τη χρήση τεχνολογικών μέσων όπως η λήψη φωτογραφιών ή η βιντεοσκόπηση ερωτικού - σεξουαλικού περιεχομένου κι ύστερα η αποστολή τους από τον εικονιζόμενο στον ερωτικό του σύντροφο συνιστά στην ουσία μια έκφραση της γενετήσιας ελευθερίας. Κατά τον ίδιο τρόπο και η φωτογράφιση ή βιντεοσκόπηση της ερωτικής/ σεξουαλικής πράξης δίχως τη συναίνεση του εικονιζόμενου και στη συνέχεια η δημοσιοποίηση αυτού του υλικού σε απροσδιόριστο αριθμό αποδεκτών. Επομένως, προκύπτει ότι η δημοσιοποίηση του υλικού αυτού από τον αρχικό παραλήπτη / ερωτικό σύντροφο προσβάλλει κατ' αρχάς την γενετήσια ελευθερία του ατόμου, η οποία συνίσταται στην ελευθερία επιλογής του συντρόφου και του χρόνου, του τόπου αλλά και του τρόπου των ερωτικών πράξεων και της σεξουαλικής δραστηριότητας. Κατά συνέπεια, ορθώς ο νομοθέτης υπήγαγε τη μη συναινετική πορνογραφία στα εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας, εντούτοις, παρόλη της επίλυση των ερμηνευτικών ζητημάτων της προγενέστερης διάταξης του Ν. 4624/ 2019, δημιουργήθηκαν κάποια νέα ζητήματα λόγω της βιαστικής θέσπισης της νέας διάταξης και κακής διατύπωσης αυτής.

Κάποια από τα νέα ζητήματα που έχουν ανακύψει είναι τα εξής:

Κατ' αρχάς, υπάρχει μια σημαντική απόκλιση στην ποινική αντιμετώπιση της ανάρτησης του κρίσιμου μη συναινετικού πορνογραφικού υλικού στο διαδίκτυο με αόριστο αριθμό αποδεκτών, η οποία αποτελεί κακούργημα (παρ. 3) και τιμωρείται με κάθειρξη έως 8 ετών, ενώ ταυτόχρονα η ανάρτηση του ίδιου υλικού σε κοινή θέα (παρ. 1), φερ ειπείν σε έναν πολυσύχναστο δημόσιο χώρο, με επίσης αόριστο αριθμό αποδεκτών, αποτελεί πλημμέλημα και τιμωρείται με πολύ μικρότερη ποινή. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι και στις δύο περιπτώσεις ο αριθμός των εν δυνάμει θεατών που θα λάβουν γνώση του περιεχομένου του επίμαχου υλικού είναι αόριστος και δύνανται να προκαλέσουν την ίδια βλάβη στο θύμα. Ως εκ τούτου, η παρέμβαση του νομοθέτη για την βελτίωση της εν λόγω διάταξης η οποία θα προβλέπει ίση μεταχείριση των όμοιων συμπεριφορών, θεωρείται αναγκαία.

Επιπλέον, η επιλογή του νομοθέτη να ορίσει ως αξιόποινη την απειλή και μόνο της τέλεσης των πράξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 346 ΠΚ, δίχως την ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της απειλής αυτής με την πρόκληση αφόρητης ψυχολογικής πίεσης στο θύμα (εδάφιο α', παρ. 2 αρθ. 346 ΠΚ), μοιάζει λίγο άστοχη. Για παράδειγμα, σε περιπτώσεις που η απειλή του δράστη είναι ψευδής και το «θύμα» το γνωρίζει άρα δεν υφίσταται ουδεμία ψυχολογική βλάβη, ο «δράστης» θα υποστεί τις σκληρές ποινικές κυρώσεις που προβλέπει η διάταξη. Ωστόσο, στα πλαίσια της αρχής της αναγκαιότητας ποινικοποίησης της ανθρώπινης δραστηριότητας και την παραδοχή της παρέμβασης της πολιτείας σε αυτήν ως έσχατη λύση, στη συμπεριφορά που τέθηκε στο ως άνω παράδειγμα η οποία δεν επιφέρει πραγματική βλάβη στο απειλούμενο «θύμα», η παρέμβαση της ποινικής εξουσίας της πολιτείας για την αποτροπή και την τιμωρία της, μοιάζει υπέρμετρη και αλυσιτελής. Αναγκαία είναι η παρέμβαση του νομοθέτη, έχοντας ως στόχο την διόρθωση της διάταξης, προσθέτοντας ως απαραίτητη προϋπόθεση για την ποινική ευθύνη του δράστη, την ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της επαχθούς πράξης και του αποτελέσματος, δηλαδή την πρόκληση ανησυχίας και τρόμου στο θύμα εξαιτίας της απειλής που έχει υποστεί από τον δράστη.

Ταυτόχρονα, σύγχυση δημιουργεί και η χρήση του γενικού και αορίστου όρου «κοινολογεί» στην παράγραφο 1 της διάταξης, δεδομένου ότι αφήνει πολλά περιθώρια για παρερμηνείες και κατ' επέκταση οδηγεί σε ανασφάλεια δικαίου. Όπως εκτέθηκε και ανωτέρω, δεν είναι σαφές αν όλες οι συμπεριφορές που περιγράφονται στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 38 του νόμου 4624/2019 δύνανται να υπαχθούν στην έννοια του όρου αυτού. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι με αυτόν τον τρόπο προσβάλλεται η αρχή της νομιμότητας, όπως αυτή κατοχυρώνεται από το άρθρο 7 παρ. 1 του Συντάγματος, και ότι δημιουργείται ένα νομοθετικό κενό καθώς η διάταξη καθίσταται αόριστη και δεν είναι ξεκάθαρο αφενός αν μπορούν να τιμωρηθούν όλες οι ως άνω συμπεριφορές των παραγράφων 2 και 3 και αφετέρου ποιες πράξεις εν τέλει απαγορεύονται. Τα όρια μεταξύ των πράξεων των πολιτών που απαγορεύονται και τιμωρούνται με αυτών που επιτρέπονται, είναι δυσδιάκριτα, οπότε αναπόφευκτα ερχόμαστε αντιμέτωποι με αυτό το κενό και η παρέμβαση του νομοθέτη για τη συμπλήρωση της διάταξης μοιάζει επιτακτική, αφού δεν υφίσταται έγκλημα και τιμώρηση αυτού χωρίς την προηγούμενη ύπαρξη απαγόρευσης με νόμο.

Τέλος, άλλη μια ασάφεια δημιουργείται με τη διάταξη της παραγράφου 4, όσον αφορά τον χαρακτηρισμό της μη συναινετικής πορνογραφίας ως ένα έγκλημα εκ του αποτελέσματος διακρινόμενο. Στα εκ του αποτελέσματος διακρινόμενα εγκλήματα, βασικό στοιχείο αποτελεί η ύπαρξη συνάφειας κινδύνου μεταξύ του βασικού εγκλήματος και του βαρύτερου αποτελέσματος, δεδομένου ότι το βαρύτερο έγκλημα πρέπει να μπορεί να αποτελέσει μια αντικειμενική συνέπεια του βασικού εγκλήματος και το τελευταίο θα πρέπει να είναι πρόσφορο για να οδηγήσει στο αποτέλεσμα του βαρύτερου εγκλήματος. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 29 ΠΚ, στα εκ του αποτελέσματος διακρινόμενα εγκλήματα, το βαρύτερο αποτέλεσμα πρέπει να συνιστά ένα αυτοτελές έγκλημα αμέλειας. Εν προκειμένω, δεδομένου ότι ίσως ο μόνος τρόπος που θα μπορούσε κανείς να σκεφτεί ότι η μη συναινετική πορνογραφία θα μπορούσε να οδηγήσει στον θάνατο του θύματος και μάλιστα αιτιωδώς και με συνάφεια κινδύνου, είναι η αυτοχειρία, η συμμετοχή σε αυτοκτονία (άρθρο 301 ΠΚ) τιμωρείται μόνο όταν τελείται εκ δόλου, επομένως και σε αυτήν την περίπτωση μοιάζει αδύνατο να μπορούμε να αντιμετωπίσουμε την

μη συναινετική πορνογραφία στο πλαίσιο των εκ του αποτελέσματος διακρινόμενων εγκλημάτων.

Συμπερασματικά, έχει καταστεί σαφές ότι η εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνολογίας έχει επιφέρει ραγδαίες αλλαγές όχι μόνο στον τρόπο διαβίωσης των ανθρώπων καλύπτοντας δυσκολίες του παρελθόντος, αλλά και στον τρόπο επικοινωνίας, έκφρασης και δραστηριοποίησής τους. Η τεχνολογία και η ενσωμάτωση ενός ολόκληρου νέου κόσμου του διαδικτύου στην πραγματική μας ζωή, δεν άνοιξε μόνο νέες πόρτες αλλά δημιούργησε νέες δυνατότητες για να ανακαλύψουμε πτυχές του εαυτού μας και του κόσμου γύρω μας. Υπό αυτές τις συνθήκες, ενσωματώθηκε η τεχνολογία ακόμα και στις πιο προσωπικές και ευαίσθητες στιγμές μας. Αυτές οι νέες δυνατότητες όμως ελλοχεύουν εξίσου νέους και πολλούς κινδύνους. Η μη συναινετική πορνογραφία γεννήθηκε με την είσοδο της τεχνολογίας στις ιδιωτικές μας στιγμές, και παρόλο που ο νομοθέτης καθυστέρησε να λάβει μέτρα, εν τέλει φάνηκε να λαμβάνει άμεσα μέτρα όταν πια οι επιπτώσεις των συμπεριφορών αυτών ήταν δυσμενέστατες για τα θύματα. Αν και η επέμβαση της Πολιτείας στην προστασία των προσωπικών δεδομένων των πολιτών στις περιπτώσεις αυτές ήταν προς τη σωστή κατεύθυνση, η βιασύνη με την οποία επιλήφθηκε του ζητήματος και νομοθέτησε φαίνεται να άφησε περιθώρια για ασάφειες και παρερμηνείες. Συνεπώς, θεωρείται απαραίτητη η εκ νέου επέμβαση του νομοθέτη με σκοπό να αντιμετωπιστούν τα ερμηνευτικά προβλήματα, όπως αναλύθηκαν ανωτέρω, για να καταστεί δικαιοπολιτικά πιο ορθή η ποινική μεταχείριση του φαινομένου της μη συναινετικής πορνογραφίας και πιο αποτελεσματική η προστασία της γενετήσιας ελευθερίας των ανθρώπων στη σύγχρονη κοινωνία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ & ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ανδρουλάκης Ν. Κ., Ποινικό Δίκαιο Γενικό Μέρος Ι. Θεωρία για το Έγκλημα, Β΄ Έκδοση, Δίκαιο & Οικονομία Π. Ν. Σάκκουλας 2006
2. Αρμαμέντος Π. Δ. και Σωτηρόπουλος Β. Α., Προσωπικά Δεδομένα Ερμηνεία Ν. 2472/1997, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2005.
3. Γανιάρης Ν. σε Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Ερμηνεία Κατ' Άρθρον Τόμοι Ι, ΙΙ & ΙΙΙ Σ.Κ. Παύλου – Θ. Π. Σάμιος, τόμος Ι, Δεδομένα Προσωπικού Χαρακτήρα, Εκδόσεις Π. Ν. Σάκκουλας Ιανουάριος 2020.
4. Δαγτόγλου Π. Δ., Συνταγματικό Δίκαιο Ατομικά Δικαιώματα, Τέταρτη Ενημερωμένη Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2012.
5. Δαλακούρας Θ., Ηλεκτρονικό Έγκλημα, Ουσιαστικές και Δικονομικές Οψεις, 2η έκδοση, Νομική βιβλιοθήκη, Αθήνα 2023
6. Μυλωνόπουλος Χ. Χ., Ποινικό Δίκαιο Γενικό Μέρος, Έκδοση 2η, Π. Ν. Σάκκουλας 2020.
7. Ορφανό Σ., Σεξουαλικά Εγκλήματα Μετά τον Ν 4947/2022, Νομική Βιβλιοθήκη 2022.
8. Παρασκευόπουλος Ν. –Φυτράκης Ε., Αξιοποινες Σεξουαλικές Πράξεις Άρθρα 336 – 353 Νέου ΠΚ, 2η Αναθεωρημένη Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλας Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2021.
9. Συμεωνίδου – Καστανίδου Ελ., Εγκλήματα κατά προσωπικών αγαθών, 4η Έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη 2020.
10. Χαραλαμπάκης Αρ., Οι αλλαγές του νέου Ποινικού Κώδικα (Μετά του Ν.4855/2021,
11. 4871/2021, 4908/2022 και 4947/2022), Άρθρο 346 Εκδικητική Πορνογραφία, Νομική Βιβλιοθήκη 2022.
12. Γιαννάκη Α., Η Μη Συναινετική Πορνογραφία στην Ελληνική Έννομη Τάξη, The Art of Crime, Μάιος 2021.
13. Καζής Τ., Revenge Porn: Νέα διάταξη για την εκδικητική πορνογραφία (άρθρο 346 ΠΚ), ΠειρΝομ 3/2022, σελ. 196 – 198.

14. Κουράκης Ν., Η πορνογραφία ανηλίκων στο διαδίκτυο (άρθρο 348Α ΠΚ). Τα όρια μια δικαιοκρατικής εφικτής ποινικής καταστολής της, Εγκληματολογία, Ιανουάριος 2012
15. Μάλλιος Β., Πώς και κατά πόσο το Σύνταγμα προστατεύει τον σεξουαλικό αυτοπροσδιορισμό; διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.syntagmawatch.gr/my-constitution/pos-kai-kata-poso-to-syntagma-prostatevi-ton-seksoualiko-aftoprosdiorismo/>
16. Μπαστουνάς Γ., Εκδικητική πορνογραφία: Ένας μιντιακός όρος στο επίκεντρο της δικαιοσύνης – Με αφορμή την ΑΠ 686/2021, ΠοινΔικ, 3/2022, σελ. 370 – 374.
17. Μπαστουνάς Γ., Η τυποποίηση της «εκδικητικής πορνογραφίας» στον Ποινικό Κώδικα: Η νέα διάταξη του άρ. 346 ΠΚ – Προσβολές της γενετήσιας ζωής – Με αφορμή τον πρόσφατο ν. 4947/2022, ΠοινΔικ 8-9/2022, σελ. 1142 – 1148.
18. Ναζίρης Γ., Παρατηρήσεις στην ΑΠ (Ποιν) 686/2021 – Η ποινική αντιμετώπιση της γενετήσιας διαπόμπευσης, ΠοινΔικ, 2/2022, σελ. 260 – 270.
19. Ναζίρης Γ., Παρατηρήσεις στην ΑΠ (Ποιν) 686/2021 – Η ποινική αντιμετώπιση της γενετήσιας διαπόμπευσης, ΠοινΔικ, 2/2022, σελ. 260 – 270.
20. Νούσκαλης Γ., Τα όρια του αδίκου στις πράξεις της «χωρίς δικαίωμα επέμβασης/χρησιμοποίησης/διάθεσης» συστήματος αρχειοθέτησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά τον Ν4624/2019 (ΜΕΡΟΣ Α'), ΠοινΔικ, 3/2022, σελ. 351 – 357.
21. Νούσκαλης Γ., Τα όρια του αδίκου στις πράξεις της «χωρίς δικαίωμα επέμβασης/χρησιμοποίησης/διάθεσης» συστήματος αρχειοθέτησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά τον Ν 4624/2019 (ΜΕΡΟΣ Β'), ΠοινΔικ, 5/2022, σελ. 685 – 691.
22. Συκιώτη Α., Γυναικοκτονία – Μια ανθρωποκτονία με ρατσιστικά χαρακτηριστικά και άλλες (επίκαιρες) μορφές βίας κατά των γυναικών, ΠοινΔικ, 7/2022, σελ. 977 – 992.

23. Τσόλιας Γ., Ποινική προστασία προσωπικών δεδομένων, αποκλειστικά προσωπική δραστηριότητα και revenge porn – Με αφορμή την ΑΠ 686/2021, ΠοινΔικ, 3/2022, σελ. 358 – 369.
24. Βουγιούκος Γ., Η Ποινική Αντιμετώπιση της Μη Συναινετικής Πορνογραφίας, Αθήνα 2022 διαθέσιμο στη ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/el/browse/3261345#contents>
25. Bonnie A., Revenge porn and sext crimes: Canada sees more than 5,000 police cases as law marks 5 years διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.cbc.ca/news/canada/saskatchewan/revenge-porn-and-sext-crimes-canada-sees-more-than-5-000-police-cases-as-law-marks-5-years-1.5405118>
26. Citron D.K. & Franks M. A., Criminalizing Revenge Porn, Wake Forest Law Review (2014) Vol. 49 (2), σελ. 345 – 392.
27. McGlynn C. & Rackley E., Image – Based Sexual Abuse, Oxford Journal of Legal Studies (2017) Vol. 37 (3), σελ. 534 – 561.
28. Sepec M., Revenge Pornography or Non – Consensual Dissemination of Sexually Explicit Material as a Sexual Offence or as a Privacy Violation Offence, International Journal of Cyber Criminology (2019) Vol. 13 Issue 2, σελ. 418 – 438.